

SPORTDREMPELVRIJ

Beoordeel uw sportaccommodaties via de app!

Drempelvrij sporten

Eindrapportage project 'Sportaccommodaties
onbeperkt toegankelijk'

Caroline van Lindert

Vera Scholten

Karin Wezenberg-Hoenderkamp

Henk van Aller

Drempelvrij Sporten

Eindrapportage project 'Sportaccommodaties onbeperkt toegankelijk'.

Met subsidie van het Revalidatiefonds en ministerie van VWS

Caroline van Lindert*
Vera Scholten*
Karin Wezenberg-Hoenderkamp*
Henk van Aller**

*Mulier Instituut

**Foqus Consultancy

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Samenvatting	9
1. Aanleiding en doelstelling	11
2. Proces van ontwikkeling en uitvoering	13
2.1 Vragen vooraf	13
2.2 Proces van ontwikkeling	19
3. Resultaten	27
3.1 Doelstellingen platform en afbakening doelgroepen	27
3.2 Resultaten platform Sportdrempelvrij	29
3.3 Overige resultaten	36
3.4 Communicatie	37
4. Terugblik en vooruitblik	45
4.1 Bereik resultaten en doelstellingen	45
4.2 Leerpunten	47
4.3 Borging/visie op toekomst	48
Literatuur	51
Bijlage B2.1 Belangrijkste opties in de vragenlijst	53
Bijlage B2.2 Vragenlijst	57
Bijlage B2.3 Evaluatieformulier testpanel	63
Bijlage B3.1 Flyer Sportdrempelvrij voor- en achterkant	65
Bijlage B3.2 App Sportdrempelvrij in de media	67
Bijlage B4.1 Resultaten project per fase	69

Voorwoord

Het project ‘Sportaccommodaties onbeperkt toegankelijk’ is tot stand gekomen met de hulp en bijdragen van verschillende mensen en organisaties.

Allereerst gaat onze dank uit naar de onmisbare financiële steun van het Revalidatiefonds voor de ontwikkeling van de app Sportdrempelvrij, voor de hulp bij de communicatie en de waardevolle adviezen daarover.

Wij danken de leden van de klankbordgroep hartelijk voor hun belangeloze steun bij de ontwikkeling van de app en de communicatie daarover. De inbreng van hun kennis over de doelgroep en het toegankelijkheidsvraagstuk was van onschatbare waarde.

Tot slot willen we alle mensen met een beperking die in het testpanel en daarbuiten hebben geholpen bij de ontwikkeling van de app en het latere gebruik van de app heel hartelijk danken. Het is ons streven dat Sportdrempelvrij kan bijdragen aan een betere informatievoorziening over de toegankelijkheid van sportaccommodaties.

Samenvatting

Het Mulier Instituut en Foqus Consultancy ontwikkelden tussen mei 2015 en december 2016 in samenwerking met appbouwer I-Pulse Internet Solutions de app Sportdrempelvrij. Het project kreeg financiële steun van het Revalidatiefonds en het ministerie van VWS. Ieder(In), Gehandicaptensport Nederland, Kenniscentrum Sport, Mee Nederland, Dirk Kuyt Foundation, Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond, de gemeente Zeist en gemeente Utrecht ondersteunden het project op communicatiegebied.

Doel was om de (kennis over de) toegankelijkheid van sportaccommodaties voor mensen met een beperking te vergroten, door:

1. meer zicht te krijgen op de belemmeringen die mensen met een beperking en/of chronische aandoening ervaren bij het bezoeken van een sportaccommodatie door hen een stem te geven;
2. de stand van zaken met betrekking tot de fysieke toegankelijkheid van sportaccommodaties in beeld te brengen met behulp van een app, te gebruiken door mensen met een beperking;
3. met de opgedane kennis het bewustzijn over het belang van een goede toegankelijkheid van sportaccommodaties voor de sportdeelname van mensen met een beperking vergroten bij de media, publieke opinie, exploitanten en bouwers van sportaccommodaties, beleidsmakers en politiek op nationaal en lokaal niveau.

Belangrijke basis voor de ontwikkeling van de app vormde de Database SportAanbod van het Mulier Instituut, een database waarin kerngegevens van ruim 22.000 sportaccommodaties in Nederland zijn verzameld.

Het project heeft als belangrijkste resultaten opgeleverd:

- Een werkende app (Sportdrempelvrij) die mensen met een beperking in Nederland gratis kunnen downloaden en waarmee zij vanuit hun eigen beperking sportaccommodaties kunnen beoordelen op toegankelijkheid.
- Een bijbehorende website (www.sportdrempelvrij.nl) waar geïnteresseerden informatie over beoordeelde sportaccommodaties kunnen terugvinden.
- Een uitwerking van indicatoren van toegankelijkheid in een vragenlijst (basis van de app) waarmee onderscheid kan worden gemaakt naar ervaringen over toegankelijkheid naar type beperking (bewegen, horen, zien, begrijpen), soort sport en type sportaccommodatie (binnen, buiten, zwembad, tennispark, etc.).

De achterliggende doelstellingen van het project en de naderhand geformuleerde doelstellingen voor Sportdrempelvrij zijn slechts ten dele bereikt. De kennis over de belemmeringen die mensen met een beperking ervaren bij het bezoeken van een sportaccommodatie is vergroot (ad1), deels door beoordelingen die via de app zijn ingestuurd, deels door diverse aanpalende activiteiten, zoals een kwalitatief onderzoek onder de doelgroep. We moeten concluderen dat het bereik onder de beoogde primaire doelgroep (mensen met een beperking) onvoldoende is geweest. Het aantal beoordelingen via de app is te laag om valide uitspraken te doen over de vraag welke belemmeringen mensen met een beperking, vanuit hun diversiteit, ervaren als zij een sportaccommodatie bezoeken (ad2). Meeliftend op een groeiende belangstelling, heeft Sportdrempelvrij wel bijgedragen aan een groter bewustzijn van sportaanbieders, beleidsmakers en diverse andere stakeholders voor het thema toegankelijkheid (ad3).

Voor de toekomst bevelen we aan de kennis voortkomend uit het project te benutten om de beoordelingsfunctie van de app door te ontwikkelen naar een verkorte versie voor snelle reviews en het verspreiden van de vragenlijst ten behoeve van schouwrondes op regionaal of lokaal niveau.

De borging van het project is geregeld door de beoordelingsfunctie van Sportdrempelvrij te integreren in de app Uniek Sporten van het Fonds Gehandicaptensport. Het Mulier Instituut en het Fonds Gehandicaptensport zijn daarvoor een samenwerkingsverband aangegaan. Het ophalen van ervaringen met de toegankelijkheid van sportaccommodaties is daarmee voor de toekomst geborgd. Het Mulier Instituut is daarmee tevens in staat op gezette tijden over kengetallen over toegankelijkheid te rapporteren.

1. Aanleiding en doelstelling

Sport en bewegen is niet alleen goed vanuit gezondheidsperspectief, maar kan ook bijdragen aan de maatschappelijke integratie van mensen met een beperking. De sportdeelname en het clublidmaatschap van mensen met een beperking blijven echter achter bij die van mensen zonder beperking en daar is de laatste tien jaar nauwelijks verandering in gekomen. De achterstand is het grootst bij mensen met een matige of ernstige motorische beperking, zo blijkt uit onderzoek (Van Lindert, De Jong & Van den Dool, 2008; Von Heijden, Van den Dool, Van Lindert & Breedveld, 2013; De Hollander, Milder & Proper, 2015).

Zowel sporters als niet-sporters met een beperking ervaren diverse belemmeringen bij het (gaan) sporten. Het gaat hierbij zowel om belemmeringen van persoonlijke aard (denk aan de ervaren gezondheid of het niet kunnen sporten in een moeilijke periode), als om omgevingsfactoren (o.a. problemen met vervoer, gebrek aan kennis over sportmogelijkheden, toegankelijkheid van sportaccommodaties). Aanbevelingen om de sportdeelname van verschillende groepen mensen met een beperking te stimuleren zijn enerzijds gericht op het informeren en stimuleren van mensen met een beperking om persoonlijke drempels te overwinnen en anderzijds op infrastructurele verbeteringen. Hierbij gaat het om het verbeteren van de (zichtbaarheid van de) mogelijkheden en randvoorwaarden om te kunnen sporten en dit lokaal en regionaal zichtbaar te maken voor het publiek (mensen met een beperking, hun sociale omgeving en professionals).

Met het gehandicaptensportbeleid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), genaamd *Grenzeloos actief* (2015-2018), wordt voortgebouwd op bovengenoemde aanbevelingen. Regionale samenwerking en versterking van het sportaanbod zijn daarin speerpunten (Ministerie van VWS, 2015).¹ Naast het vergroten van de mogelijkheden om te sporten en bewegen (de activiteiten) voor mensen met een beperking, hecht het ministerie van VWS ook belang aan een goede toegankelijkheid van de sportaccommodaties waarin aanbod wordt georganiseerd en waarvan mensen met een beperking gebruikmaken als sporter of toeschouwer. Dit kan immers drempelverlagend werken en aldus bijdragen aan de sport- en beweegstimulering van deze doelgroep. Het ministerie van VWS ondersteunt het Mulier Instituut bij het verzamelen en bijhouden van gegevens over sportaanbod en -accommodaties in Nederland, via het project Database SportAanbod (DSA).² Mede op basis daarvan kunnen ontwikkelingen in het sportaanbod- en bij sportaccommodaties worden gevolgd. Of en in welke mate een sportaccommodatie toegankelijk is voor mensen met een beperking, is nog geen onderdeel van de dataverzameling. Sportaccommodaties monitoren dit aspect veelal zelf niet en ook een landelijke registratie ervan ontbreekt. Het ministerie van VWS heeft het Mulier Instituut dan ook verzocht te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de stand van zaken met betrekking tot de toegankelijkheid van sportaccommodaties in beeld te brengen.

Dit was de aanleiding voor het Mulier Instituut om in het voorjaar van 2015 te starten met het project '*Sportaccommodaties onbeperkt toegankelijk?!'*'.

¹ Zie ook <http://grenzeloos-actief.nl/programma>

² De Database SportAanbod (DSA) is een landelijk databestand met gegevens over ruim 22.000 sportaccommodaties in Nederland, in beheer van het Mulier Instituut. Diverse kerngegevens worden verzameld waaronder de adresgegevens, x- en y-coördinaten, type sporten en onderscheid naar indoor en/of outdooraccommodatie.

Het uiteindelijke doel was om de (kennis over de) toegankelijkheid van sportaccommodaties voor mensen met een beperking te vergroten, door:

1. meer zicht te krijgen op de belemmeringen die mensen met een beperking en/of chronische aandoening en hun eventuele begeleiders beleven bij het bezoeken van een sportaccommodatie (bijvoorbeeld vanuit hun rol als sporter, toeschouwer of vrijwilliger) door hen een stem te geven;
2. de stand van zaken met betrekking tot de fysieke toegankelijkheid van sportaccommodaties in beeld te brengen met behulp van een app, te gebruiken door mensen met een beperking;
3. met de opgedane kennis het bewustzijn over het belang van een goede toegankelijkheid van sportaccommodaties voor de sportdeelname van mensen met een beperking vergroten bij de media, publieke opinie, exploitanten en bouwers van sportaccommodaties, beleidsmakers en politiek op nationaal en lokaal niveau.

Het project heeft als *output* een werkende app en bijbehorende website (www.sportdrempelvrij.nl) opgeleverd. Deze (moeten gaan) fungeren als een platform waarmee informatie over toegankelijkheid wordt opgehaald bij mensen met een beperking (beoordelingen via de app) en informatie wordt gedeeld (zoekfunctie via de website).

Het Mulier Instituut heeft in de voorbereiding en uitvoering van het project samengewerkt met Focus Consultancy en appbouwer I-Pulse Internet Solutions. Voor het creëren van draagvlak voor de app is op voorhand samenwerking gezocht met de volgende partijen: Ieder(In), Gehandicaptensport Nederland, Kenniscentrum Sport, Mee Nederland, Dirk Kuyt Foundation, Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB), de gemeente Utrecht en gemeente Zeist, Vereniging Sport Gemeenten (VSG) en Nederlands Olympisch Comité/Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF). Het project is mede mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van het Revalidatiefonds, subsidie van het ministerie van VWS en eigen bijdragen van het Mulier Instituut en Focus Consultancy.

In deze rapportage blikken we na anderhalf jaar terug op het proces van uitvoering en de resultaten en blikken we vooruit op de borging van de app voor de toekomst.

Leeswijzer

In hoofdstuk twee gaan we in op het ontwikkelingsproces van de app en website. In hoofdstuk drie bespreken we de resultaten van het project: het gebruik van de app en website en de wijze waarop over het project en de app is gecommuniceerd. In hoofdstuk vier blikken we terug op de doelstellingen, staan we stil bij de leerpunten en geven we een visie op de borging van de app.

2. Proces van ontwikkeling en uitvoering

In dit hoofdstuk gaan we in op het proces van ontwikkeling en uitvoering van het project en de app Sportdrempelvrij. Allereerst komt aan de orde welke vragen en uitgangspunten vooraf een rol speelden bij de projectafbakening. Vervolgens beschrijven we welke stappen in het uiteindelijke project zijn doorlopen en wat daarbij de ervaringen waren.

2.1 Vragen vooraf

In de fase voorafgaande aan de ontwikkeling van het project speelden een aantal vragen een rol bij de afbakening van het project en de keuze voor het instrument om de kennis over toegankelijkheid van sportaccommodaties te vergroten:

1. Wat verstaan we onder toegankelijkheid van sportaccommodaties en welke aspecten spelen een rol?
2. Welke vragen zijn er over toegankelijkheid en wie heeft belang bij het project?
3. Welke mogelijkheden of instrumenten zijn er om deze vragen te beantwoorden en welke is het meest geschikt/haalbaar gegeven de gestelde randvoorwaarden?

Om tot een goede projectomschrijving te komen, heeft het Mulier Instituut samen met Focus Consultancy voorbereidende gesprekken gevoerd met een aantal stakeholders waarin bovenstaande vragen gespreksonderwerp waren. Daarnaast is bestaande kennis over (aspecten van) toegankelijkheid verzameld. Daaruit zijn ideeën voortgekomen voor het uiteindelijke instrument. Hieronder gaan we beknopt in op bovengenoemde vragen.

Aspecten toegankelijkheid

Uit bestaande literatuur en kennis over het thema hebben we voorafgaand, maar ook gedurende de projectuitvoering, ons een beeld gevormd over de betekenis van het begrip toegankelijkheid en de bijbehorende aspecten. Dit is in een latere fase verder uitgewerkt in het brancherapport Sportaccommodaties van het Mulier Instituut (Scholten & Van Lindert, 2016, in: Van der Poel, Wezenberg-Hoenderkamp & Hoekman (red), 2016).

Het begrip toegankelijkheid kan beschouwd worden als een eigenschap van de omgeving die het mogelijk maakt dat mensen ergens datgene kunnen doen wat ze volgens de bestemming zouden moeten kunnen doen. En wel op zo'n manier dat iedereen er zelfstandig en op een gelijkwaardige manier gebruik van kan maken. Het kan dan gaan om gebouwen, voorzieningen, producten, diensten of informatie (Nederlands Centrum voor Totale Toegankelijkheid, 2008; Wijk, 2012). In dit geval passen we het begrip toegankelijkheid toe op sportaccommodaties en kijken we naar de toegankelijkheid voor de specifieke doelgroep mensen met een beperking. Dit betekent dat zij, net als mensen zonder beperking, er zouden moeten kunnen sporten of wedstrijden moeten kunnen bezoeken.

Toegankelijkheid heeft een fysieke en een sociale component (Nederlands Centrum voor Totale Toegankelijkheid, 2008). Bij de fysieke toegankelijkheid gaat het er vooral om dat de gebruiksruidten voor iedereen bruikbaar zijn.

Vanuit het perspectief van de gebruiker met een beperking kan het bij de fysieke toegankelijkheid van een (sport)accommodatie om de volgende vragen gaan (Versterking CliëntenPositie, 2007; Van Aller & Wenting, 2014; Van Aller, 2015):

- de bereikbaarheid: hoe kan ik er komen? Denk aan de bereikbaarheid met het openbaar vervoer, de aanwezigheid van parkeerplaatsen;
- de (fysieke) toegankelijkheid: hoe kan ik er in? Denk aan automatische en brede deuren, drempels, liften;
- de bruikbaarheid: kan ik hetgeen wat aangeboden wordt, ook gebruiken? Denk aan de sportruimten (vloeren, banen, materialen) en nevenruimten (kleed- en doucheruimten, toiletten, kantine);
- de 'uitgankelijkheid': hoe kan iemand (in geval van nood) snel en veilig de accommodatie verlaten?;
- toegankelijke informatie: is de informatie ter plaatse leesbaar en begrijpelijk?.

De fysieke toegankelijkheid is inmiddels concreet uitgedrukt in algemene richtlijnen, zoals het Bouwbesluit 2012 (Rijksoverheid, 2013) en de richtlijnen Toegankelijkheid (Wijk, 2015), in voor de sportsector specifieke richtlijnen zoals het Handboek Sportaccommodaties (Ariëns, Draaijer, Essen, Joosten, Sloos, & Van Swinderen, 2008) en in sport specifieke richtlijnen ten aanzien van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking, zoals de Richtlijnen toegankelijkheid indoor en outdoor sportaccommodaties (Van Aller & Wenting, 2014; Van Aller, 2015).

Het begrip 'sociale toegankelijkheid' is in tegenstelling tot het begrip 'fysieke' toegankelijkheid in de literatuur niet scherp gedefinieerd. Afhankelijk van de focus valt bij de sociale toegankelijkheid te denken aan de geschiktheid voor meerdere doelgroepen, waaronder mensen met een beperking, wachtlijsten en de aantrekkelijkheid van een accommodatie. Sociale toegankelijkheid heeft ook betrekking op de wijze waarop de bezoeker of gebruiker wordt ontvangen of bejegend door medewerkers/beheerders en de manier waarop de bezoeker of gebruiker in de sportaccommodatie de mogelijkheid heeft om met andere bezoekers of gebruikers contact te hebben. De aanwezigheid van een helpende hand bij de balie om een bezoeker met een visuele beperking wegwijs te maken, kan het gevoel van gastvrijheid vergroten. Voor ontmoeting met anderen kan de inrichting van de horecaruimte helpen, zo komt naar voren in kwalitatief onderzoek van Van Impelen (2016), dat in het kader van onderhavig project is uitgevoerd.

Vragen over toegankelijkheid en belangen

Om tot een goede afbakening van het project te komen, is het ook van belang na te denken over welke partijen belang zouden kunnen hebben bij het project en welke vragen bij hen spelen.

Als initiatiefnemer van het project en als onderzoeksinstituut had het Mulier Instituut de wens en ambitie om gegevens over de toegankelijkheid van sportaccommodaties te verzamelen, en daarmee de kerngegevens over sportaccommodaties in de Database SportAanbod (DSA) met een belangrijk aspect uit te breiden, en daarover te rapporteren aan het ministerie van VWS en partijen daarbuiten. Als onderzoeksinstelling was het Mulier Instituut tevens geïnteresseerd in de vraag op welke manier deze gegevens dan verzameld zouden kunnen worden. Wat zou het meest geschikte dataverzamelingsinstrument zijn? (zie verder bij ad3.) De interesse voor het project kwam ook voort uit het feit dat het Mulier Instituut hiermee twee expertisegebieden zou kunnen verbinden: onderzoek naar gehandicaptensport en naar sportaanbod en -accommodatievraagstukken. Eerder onderzoek van het Mulier Instituut liet zien dat mensen met een beperking bij het (gaan) sporten diverse belemmeringen ervaren en dat deze belemmeringen dikwijls samenhangen met de aard en ernst van de beperking (Von Heijden et al., 2013; Van Lindert et al., 2008). Dit impliceerde dat het van belang was om bij het

vraagstuk van de toegankelijkheid rekening te houden met de achtergrond van verschillende groepen mensen met een beperking. Ook was duidelijk dat soort accommodaties (binnen/buiten) en type sport waarvoor de accommodatie geschikt is, belangrijke achtergrondvariabelen zijn bij de vraag naar toegankelijkheid. Iedere sport stelt eigen eisen aan het gebruik van de ruimte (zaal, veld, baan), sommige sporten hebben een specifieke accommodatie nodig (denk aan zwemmen, tennis) en bij indoor- en outdoor accommodaties spelen andere aspecten van toegankelijkheid een rol.

In gesprek met diverse partijen (zoals in hoofdstuk 1 genoemd) over de afbakening van het project kwam vooral de vraag boven welk belang mensen met een beperking zelf zouden kunnen hebben bij de uitkomsten van het project en eventuele andere stakeholders, zoals accommodatiebeheerders en -eigenaren, sportaanbieders, lokale beleidsmakers, ondersteuners, etc.

Daarbij ging het ook om de vraag in welke mate we belang hechten aan objectief verkregen data of dat juist de ervaringen van mensen met een beperking zelf prevaleerden (subjectieve data). Bij objectieve waarnemingen gaat het erom dat waarnemingen onderling vergelijkbaar zijn en op dezelfde unieke wijze zijn verzameld, met duidelijke richtlijnen, te beantwoorden met een duidelijke ja of nee, of in meetbare indicatoren (bijv. breedte deuropening). Denk aan het gebruik van bestaande schouwlijsten³ door vooraf geselecteerde beoordelaars. De conclusie luidde echter dat vooral de visie van mensen met een beperking zelf (in al hun diversiteit) een belangrijke meerwaarde voor het project zou zijn. Welke ervaringen hebben zij met toegankelijkheid en verschillen die ervaringen naar de aard en het type beperking (bewegen, horen, zien, begrijpen) en naar de soort sport die zij beoefenen? Door hen een stem te geven, kon ruimte worden gegeven aan deze diversiteit in beleving. Voor de een speelt de vraag of er een gehandicaptenparkeerplaats aanwezig is bij de accommodaties een voorname rol, voor de ander is het de vraag of de toegankelijkheid met de rolstoel goed is geregeld, dat een aangepast toilet aanwezig is of dat de blindengeleidenhond mee naar binnen mag. In gesprekken met partijen werd ook benadrukt dat als we de doelgroep zelf een stem zouden geven, we ook bij voorbaat geen groepen zouden moeten uitsluiten van de mogelijkheid om ervaringen over toegankelijkheid te delen. Bij toegankelijkheidsvraagstukken wordt al gauw gedacht aan mensen met een lichamelijke beperking, meer specifiek rolstoelgebruikers, als de groep die meest hinder ondervindt van een onaangepaste accommodatie. Toch werd verzocht ook na te denken over de vraag welke aspecten van toegankelijkheid voor mensen met een visuele of auditieve beperking van belang zijn. Dit zou eisen stellen aan het te ontwikkelen instrument.

Bij de overige doelgroepen spelen heel andere belangen een rol. Accommodatiebeheerders en -eigenaren zullen zich wellicht met het oog op de (destijds nog aanstaande) ratificatie van het VN-verdrag inzake de rechten voor personen met een handicap door de Nederlandse regering afvragen in hoeverre hun accommodatie nog wel voldoet aan de eisen en of zij een plicht of zorg hebben eventuele onvolkomenheden aan te pakken. Ook het aspect van gastvrijheid speelt een rol. Willen zij openstaan voor iedereen, ongeacht achtergrond of beperking, dan volgt automatisch de vraag in hoeverre de accommodatie daartoe is uitgerust en ook niet onbelangrijk, welke kosten het met zich meebrengt indien dat niet het geval is.

³ Zie bijv. http://www.weekvandetoegankelijkheid.nl/downloads/347_150401-schouwlijst-verenigingen-voorbeeld-2015.pdf

Sportaanbieders met een sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking zijn gebaat bij een goede toegankelijkheid van de locatie waar zij gebruik van maken. Zij kunnen geconfronteerd worden met vragen van leden met een beperking als zij belemmerd worden door ontoegankelijkheidsaspecten en zullen dit willen (kunnen) aankaarten, wanneer zij niet zelf verantwoordelijk zijn voor eigendom en beheer. Anderzijds, als bij waarnemingen blijkt dat de locatie waar zij gebruik van maken niet (voldoende) toegankelijk is voor mensen met een beperking, kan dat ook vragen oproepen over de toegankelijkheid van het sportaanbod zelf en wellicht negatieve publiciteit opleveren. Een dergelijke zorg speelt ook bij accommodatiebeheerders.

Beleidsmakers kunnen de toegankelijkheid van accommodaties in hun gemeente tot speerpunt maken als onderdeel van een strategie om de sportdeelname van inwoners met een beperking te stimuleren en zij kunnen actief stimuleren dat mensen met een beperking onvolkomenheden melden. Een platform waar dat kan zou daarbij kunnen helpen. Dit roept wel de vraag op in hoeverre in begrotingen rekening is gehouden met kosten wanneer blijkt dat verbeteringen nodig zijn. Het scheppen van verwachtingen vraagt om concreet handelen.

Mogelijkheden dataverzameling

Kernvraag bij de afbakening van het project was de vraag op welke wijze we gegevens over toegankelijkheid zouden kunnen verzamelen. Verschillende mogelijkheden zijn besproken en tegen elkaar afgewogen.

Bij het maken van een keuze hebben de volgende vragen geholpen:

- Wie is (zijn) de beoordelaar(s) en in hoeverre is objectiviteit het streven?
- Moeten data onderling vergelijkbaar zijn?
- Streven we al dan niet landelijke dekking na?
- Met wie en hoe delen we verkregen data?
- Zijn er al bestaande data beschikbaar en opvraagbaar?
- Wat zijn voor- en nadelen van bestaande dataverzamelingsinstrumenten?
- Zijn er al vergelijkbare initiatieven?
- Wat zijn de mogelijkheden voor financiering?

In het veld is reeds ervaring opgedaan met het gebruik van bestaande schouwlijsten. Een mogelijkheid was om op projectbasis accommodaties te laten schouwen door bijvoorbeeld getrainde stagiairs, door accommodatiebeheerders zelf, door groepen mensen met een beperking (bijv. een lokaal platform). Op die manier zijn in een aantal gemeenten al gegevens verzameld over toegankelijkheid en gepubliceerd.⁴ Bestaande gegevens zouden opgevraagd kunnen worden om te onderzoeken in hoeverre deze gekoppeld zouden kunnen worden aan gegevens van de DSA van het Mulier Instituut. Nadeel van deze methode was dat maar in weinig gemeenten data op deze manier te vinden zijn, dat data onderling niet altijd vergelijkbaar zijn en gegevens uit schouwlijsten geen specifiek onderscheid maken naar type beperking. Hoewel het opzetten van schouwrondes een goede mogelijkheid lijkt om data over toegankelijkheid te verzamelen, vanwege het min of meer objectieve karakter ervan (iedereen gebruikt dezelfde lijst

⁴ Zie bijv. <http://www.clientenbelangamsterdam.nl/toegankelijk-amsterdam-3480.html> of http://www.toegankelijkkrecht.nl/toegankelijk/toe_view.asp?lan_id=1&zok_code=toegankelijkheid_nederlands

volgens dezelfde principes) en het op projectbasis kan worden opgezet, is van deze optie afgezien. Deze methode is erg arbeidsintensief en brengt daardoor hoge kosten met zich mee, zeker wanneer het streven een landelijke dekking is. Nadeel is ook dat de beleving van mensen met een beperking zelf niet gegarandeerd tot uiting komt bij het gebruik van 'objectieve' schouwlijsten, een eis vanuit het veld. Een andere optie was om accommodatiebeheerders via een enquête te bevragen over toegankelijkheid. In de DSA zijn de gegevens van ruim 22.000 accommodaties beschikbaar, niet altijd zijn daarbij de contactgegevens van de accommodatiebeheerder zelf bekend. Een enquête is een snelle methode en relatief goedkoop. Nadeel was ook hier dat de beleving van de doelgroep zelf hiermee niet tot uitdrukking kon komen. De vraag is in hoeverre accommodatiebeheerders of -eigenaren voldoende zicht hebben op de toegankelijkheid van hun accommodatie.

De mogelijkheid om een app te ontwikkelen als instrument om gegevens te verzamelen kwam naar voren, omdat het Mulier Instituut al goede ervaringen had met apps als dataverzamelingsinstrument binnen onderzoek.⁵ Een app zou zich lenen voor het ophalen van ervaringen over toegankelijkheid bij mensen met een beperking en stelt dus de beleving van de gebruiker voorop. Een app kan besloten, maar ook openbaar worden ingezet en het lijkt een goede manier om bij veel mensen tegelijkertijd op verschillende plekken gegevens op te halen.

Er is gekeken naar voorbeelden van bestaande beoordelings- of waarderingsapps, waar consumenten reviews kunnen plaatsen over producten, vakantiebestemmingen, e.d. Ook is onderzocht of een vergelijkbare app al bestaat. Zo is contact gezocht met Uniek Sporten⁶ en Ongehinderd⁷. Uniek Sporten is een platform met app en website dat momenteel door Fonds Gehandicaptensport, in het kader van het programma Grenzeloos actief, wordt doorontwikkeld tot een landelijk platform met een zoekfunctie voor aangepast sportaanbod (activiteiten). Het doel is een betere match tussen de vraag naar aangepast sporten en het aanbod. Uniek Sporten is in Nederland een goed voorbeeld van hoe organisaties op het gebied van gehandicaptensport regionaal samenwerken om tot een beter dekkend aanbod voor gehandicaptensport te komen. Ongehinderd bestaat uit een app en website waar per gemeente gegevens over de toegankelijkheid van vrijetijdslocaties worden verzameld en gepubliceerd. Ongehinderd werkt op verzoek van gemeenten met getrainde teams van beoordelaars. Beoordelingen kunnen worden aangevuld door waarnemingen van individuele bezoekers van deze locaties. Met beide partijen zijn gesprekken gevoerd over mogelijkheden tot samenwerking. De conclusie was dat op termijn samenwerking met Uniek Sporten interessant zou zijn, vanwege de meerwaarde van een mogelijke koppeling van gegevens over aangepast sportaanbod enerzijds en informatie over toegankelijkheid van sportaccommodaties anderzijds. Dit zou voor gebruikers een compleet pakket aan informatie opleveren. Omdat het vraagstuk van de toegankelijkheid van sportaccommodaties vroeg om een specifieke aanpak, is besloten eerst ervaring op te doen met een eigen instrument alvorens uitgebreid te onderzoeken naar mogelijkheden om aan te sluiten bij bestaande initiatieven. Omdat de

⁵ In het kader van onderzoek naar veilig sportklimaat gebruikt het Mulier Instituut een app om gegevens te verzamelen over ervaringen met ontoelaatbaar gedrag op en rond de sportvelden. Zie <http://www.mulierinstituut.nl/actueel/nieuws/sportklimaatapp-biedt-toegankelijke-en-rijke-data/>. De app is niet openbaar, maar wordt gebruikt door onderzoekers.

⁶ Zie <https://www.unieksporten.nl/home>.

⁷ Zie <http://ongehinderd.nl/>.

app van Uniek Sporten en de beoogde app voor onderhoudig project wel een zelfde doel dienen, namelijk drempels verlagen tot sportdeelname, zijn concrete afspraken gemaakt met Uniek Sporten elkaar op de hoogte te houden van de ontwikkeling (zie verder paragraaf Fase 4: Borging/implementatie).

Het Mulier Instituut en Foqus Consultancy hadden beide interesse in de ontwikkeling van het instrument en de intentie met eigen bijdragen het project te ondersteunen. Externe financiering was echter noodzakelijk. Het idee is dan ook voorgelegd aan verschillende fondsen en het ministerie van VWS. Eisen vanuit deze partijen zijn meegenomen in de uiteindelijke projectafbakening.

Conclusie uitgangspunten project

De informatieronde voorafgaand heeft uiteindelijk geresulteerd in de volgende uitgangspunten dan wel eisen voor het project:

- De beleving van mensen met een beperking ten aanzien van (diverse aspecten van) de toegankelijkheid van sportaccommodaties staat centraal.
- Vanwege de complexiteit ligt de focus eerst op de doelgroep van mensen met een motorische beperking. Uitbreiding naar andere doelgroepen in een latere fase is het streven.
- Om ervaringen met toegankelijkheid bij mensen met een beperking op te halen wordt een app ontwikkeld, die eerst op haalbaarheid wordt getest alvorens deze landelijk beschikbaar komt.
- De app moet vooral de ‘fysieke’ toegankelijkheid van sportaccommodaties meten, met als belangrijkste aspecten de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid.
- De app wordt gekoppeld aan de Landelijke Database Sportaanbod (DSA) van het Mulier Instituut, waardoor gegevens over toegankelijkheid en sportaccommodaties worden gekoppeld. Door de koppeling met de database wordt het mogelijk om periodiek over de ontwikkeling van de toegankelijkheid van sportaccommodaties te rapporteren, met als doel het bewustzijn rondom dit thema te vergroten en veranderingen te stimuleren.
- De app wordt ontwikkeld met behulp van de input van mensen met een beperking gecombineerd met bestaande kennis (van experts) op het gebied van toegankelijkheid.
- Communicatie is een belangrijke randvoorwaarde om de app onder de aandacht te brengen. Draagvlak bij partners uit het veld die daarbij kunnen helpen is een vereiste.
- Het streven is de app een duurzaam karakter te geven en andere partijen te interesseren de app te adopteren na bewezen succes.
- De app en de daarmee verkregen gegevens zijn ook bedoeld voor (landelijke en lokale) beleidsmakers, sportaanbieders, beheerders en eigenaren van sportaccommodaties en onderzoekers.

Met deze uitgangspunten in gedachten hebben Mulier Instituut en Foqus Consultancy, in samenwerking met appbouwer I-Pulse Internet Solutions en met financiering van het Revalidatiefonds en subsidie van het ministerie van VWS de app ‘Sportdrempelvrij’ ontwikkeld. Met deze app is het mogelijk om de toegankelijkheid van sportaccommodaties eenvoudig en eenduidig te laten inventariseren door (begeleiders van) sporters en toeschouwers met een beperking en de resultaten daarvan, via een website, terug te koppelen aan diezelfde mensen, maar ook aan beleidsmakers bij gemeenten, bouwers en exploitanten van sportaccommodaties en/of onderzoekers.

Hierna gaan we verder in op het proces van ontwikkeling.

2.2 Proces van ontwikkeling

Het project waarvoor het Revalidatiefonds subsidie heeft gegeven, bestond uit vier fasen: (1) voorbereiding, (2) interne testfase, (3) landelijk gebruik van de app en (4) borging/implementatie. In de voorbereidingsfase is een kick-off bijeenkomst gehouden, is het testpanel samengesteld en is met het bouwen van de app begonnen. Onderdeel hiervan was ook het vaststellen van de toegankelijkheidsaspecten die beoordeeld moeten worden. In de tweede fase is het testpanel aan de slag gegaan met de app om zowel de gebruiksvriendelijkheid als de inhoud te beoordelen en te testen. Ervaringen van de gebruikers zijn gebruikt om de app te verbeteren zodat aan het eind van deze fase een app beschikbaar was die door iedereen te downloaden en te gebruiken zou zijn. De app is vervolgens tijdens de Week van de Toegankelijkheid (oktober 2015)⁸ gelanceerd, waarna in de maanden daarna de app is gebruikt en er veel energie is gestoken in het onder de aandacht brengen van de app. Tevens zijn nog enkele verbeterpunten aan de app doorgevoerd. Bij het schrijven van deze rapportage bevinden we ons in de laatste fase van het project, waarin de borging en verdere implementatie van het project centraal staan. In de navolgende paragrafen gaan we uitvoerig in op deze vier fasen.

Fase 1: Voorbereiding

Kick-off bijeenkomst

Bij de start van het project is een klankbordgroep samengesteld waarin diverse organisaties uit het veld zitting hebben:

- Kenniscentrum Sport (voorheen NISB en Stichting Onbeperkt Sportief)
- Dirk Kuyt Foundation
- Gehandicaptensport Nederland
- Ieder(In)
- Mee Nederland
- Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB)
- Gemeente Zeist
- Gemeente Utrecht

De Vereniging Sport Gemeenten (VSG) en NOC*NSF zijn ook tussentijds verschillende keren geconsulteerd over het project.

Doel van de klankbordgroep was te bevorderen dat de app op een verantwoorde wijze zou worden ontwikkeld, ook daadwerkelijk door de doelgroep wordt gebruikt en uiteindelijk toekomstbestendig is. Daarvoor is commitment gevraagd van bovengenoemde organisaties, die zij belangeloos hebben toegezegd. De voornaamste rol van deze partijen was meedenken bij de ontwikkeling van de app vanuit hun specifieke expertise (doelgroep, zorg, beleid, sport) en hulp bij de communicatie van de app. Enerzijds konden we gebruik maken van de communicatiekracht van de leden, anderzijds van hun mogelijkheden om direct met de doelgroep of met intermediaire organisaties in contact te treden.

De klankbordgroep is op 26 mei 2015 voor de eerste keer bijeengekomen, samen met I-Pulse Internet Solutions (de app-ontwikkelaar), het Revalidatiefonds en het projectteam vanuit het Mulier Instituut en Foqus Consultancy. Tijdens de bijeenkomst is het project toegelicht, heeft I-Pulse een eerste impressie

⁸ [https://iederin.nl/nieuws/17533/de-week-van-de-toegankelijkheid-2015-officieel-gestart-](https://iederin.nl/nieuws/17533/de-week-van-de-toegankelijkheid-2015-officieel-gestart/)
/

van de app getoond en zijn afspraken gemaakt rondom de communicatie van het project. Tijdens deze bijeenkomst is een voorstel voor het beeldmerk en de naam van de app voorgelegd en is gesproken over de doelstellingen van de app (zie verder paragraaf 3.1).

Tijdens deze bijeenkomst zijn ook de uitgangspunten (paragraaf 2.1) voor het ontwikkelen van de app besproken. Het uitgangspunt de app eerst te ontwikkelen voor mensen met een motorische beperking stuitte op bezwaren. De wens was om geen doelgroepen uit te sluiten en de app ook te ontwikkelen voor mensen met een visuele en/of auditieve beperking, naast de doelgroep mensen met een motorische beperking. In overleg met de klankbordgroep is daartoe besloten, met als consequentie dat de complexiteit van het project daarmee zou toenemen (zie verder paragraaf 4.2).

Gedurende de projectperiode is de klankbordgroep daarna nog drie keer bijgekomen (september 2015, april 2016 en september 2016) om de voortgang van het project te bespreken, ervaringen met de app uit te wisselen en acties ten aanzien van de communicatie af te stemmen.

Werven testpanel

In mei 2015 is gestart met het werven van leden voor een testpanel van mensen met een beperking. De leden van de klankbordgroep en het projectteam hebben hun informatiekanalen gebruikt om de oproep voor het testpanel te delen. Via een formulier op de website van het Mulier Instituut⁹ konden geïnteresseerden zich aanmelden, waarbij ze werden gevraagd om de app te testen en deel te nemen aan een of twee bijeenkomsten (voorafgaand en na afloop van testfase). In totaal hebben 29 personen zich aangemeld (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Achtergrondgegevens testpanel

Type beperking	Aantal personen
Motorisch (bewegen)	19
Visueel (zien)	5
Auditief (horen)	5
Verstandelijk (begrijpen)	0
Overig (regiocoach)	1
Totaal	29*

* 1 persoon heeft aangegeven zowel een motorische als auditieve beperking te hebben

Doel van het inzetten van een testpanel was dat deze personen in de volgende fase in hun eigen buurt accommodaties bezoeken en met behulp van een testversie van de app deze accommodaties beoordelen op diverse aspecten van toegankelijkheid. Van belang was deelnemers te werven met een verschillende achtergrond wat betreft beperking (bewegen, zien, horen en begrijpen), zodat zij input konden leveren over de toepasbaarheid van de app voor hun beperking.

⁹ Zie <http://www.mulierinstituut.nl/actueel/nieuws/gevraagd-mensen-met-een-beperking-bij-ontwikkeling-app-toegankelijkheid-sportaccommodaties/>

Vaststellen indicatoren toegankelijkheid (vragenlijst)

Op basis van literatuurstudie (zie ook paragraaf 2.1), gesprekken met ervaringsdeskundigen, discussies met de klankbordgroep en het testpanel is een lijst met aspecten opgesteld die van belang werden geacht om de toegankelijkheid van sportaccommodaties te beoordelen (deze lijst noemen we vanaf nu ‘vragenlijst’). De handboeken ‘Richtlijnen Toegankelijkheid Indoor Sportaccommodaties’ (Van Aller & Wenting, 2014) en ‘Richtlijnen Toegankelijkheid Buitensportaccommodaties’ (Van Aller, 2015) dienden hierbij als basis. Deze handboeken geven de sportsector uitgangspunten en adviezen voor de bouw en inrichting van sportvoorzieningen. Zij zijn afgestemd op de enorme diversiteit aan gebouwtypen en buitensportruimte, op de wensen van de afzonderlijke belangenbehartigende gehandicaptenorganisaties en de wensen van koepelorganisatie NOC*NSF ten aanzien van betaalbare en kwalitatief goede en veilige sportaccommodaties. Het geeft duidelijkheid voor iedereen die zich bezighoudt met het ontwerp en beheer van accommodaties.

In de richtlijnen is een groot aantal ‘basiseisen’ en ‘aanbevelingen’ opgenomen. Basiseisen zijn eisen waaraan iedere sportaccommodatie dient te voldoen, zodat het gebouw en het terrein in principe op de collectieve behoefte is toegesneden. Aanbevelingen zijn de aanvullingen op de basiseisen die gebruikt kunnen worden om een sportaccommodatie toegankelijk te maken voor een groep gebruikers met een specifieke functiebeperking.

Om een hanteerbare vragenlijst op te stellen, bleek het gaandeweg het project nodig om een aantal beslissingen te nemen:

- Wie is de beoogde gebruiker van de app? Zijn dat alleen mensen met een beperking of ook mensen zonder beperking (ouders/verzorgers en begeleiders, geïnteresseerde burgers, accommodatiebeheerders, sportaanbieders, etc.)?
- Vanuit welke rollen dient een accommodatie beoordeeld te worden? Voor welk doel bezoekt de gebruiker de accommodatie (als begeleiders, sporter of toeschouwer)?
- Met welke achtergrondvariabelen moeten we minimaal rekening houden (type beperking, gebruik van hulpmiddelen, soort sport, etc.)?
- Welk onderscheid in soort sportaccommodatie is nodig of wenselijk?
- Hoe is de vraagstelling en wat zijn antwoordopties?

De antwoorden op deze vragen hebben geleid tot de volgende besluiten.

Er zijn vijf profielvragen:

- Geslacht
- Geboortjaar (leeftijd)
- Type beperking
- Gebruik hulpmiddel
- Rol (sporter, toeschouwer, begeleider)

We onderscheiden hierbij:

- Vier doelgroepen: mensen met een beperking in het (1) bewegen, (2) zien, (3) horen en (4) begrijpen
- Drie gebruikersrollen: sporters, toeschouwers en begeleiders
- Acht typen sportaccommodaties
- Vijf typen nevenruimten
- 74 typen sporten
- Elf soorten adl-hulpmiddelen¹⁰

In bijlage b2.1 zijn bovenstaande punten uitgewerkt.

We hanteren drie typen vragen:

- Beoordelvragen: met hulp van *smileys* (vier categorieën);
- Inventarisatievragen: wel of niet aanwezig (bijv. is er een trap? Ja of nee);
- Beoordelingscijfer: geef een cijfer tussen 1 en 10 en eventueel een toelichting.

Routing:

- Mensen krijgen alleen die vragen die voor hen van toepassing zijn (afhankelijk van type beperking/hulpmiddel, type accommodatie en type sport).
- We hanteren zes vragenblokken: Bereiken, Toegang, Betreden, Uitgang, Gebruiken en Gebruiken nevenruimten, die elk worden afgesloten met een eindoordeel.

In bijlage b2.2 is de volledige vragenlijst opgenomen.

Een conceptversie van de vragenlijst is besproken tijdens een bijeenkomst op 15 juni 2015 met vijf leden van het testpanel. Tijdens de testfase is de vragenlijst meerdere malen aangepast, om ervoor te zorgen dat de vraagstelling duidelijk is, de antwoordcategorieën kloppen en de vragen relevant zijn. De leden van het testpanel die de app in de testfase hebben gebruikt, is via een evaluatieformulier om input gevraagd (zie ook paragraaf Fase 2: Interne testfase; zie voor evaluatieformulier bijlage B2.3).

Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een vragenlijst met 134 vragen, waarbij het aantal vragen dat iemand krijgt afhankelijk is van het type beperking/hulpmiddel, de rol, type sportaccommodatie en type sport. Zo krijgt iemand met een beweegbeperking die een rolstoel gebruikt en een golfaccommodatie gaat beoordelen, geen vragen over de akoestiek in de sportzaal, maar wel over de rolstoeltoegankelijkheid van de golfbaan.

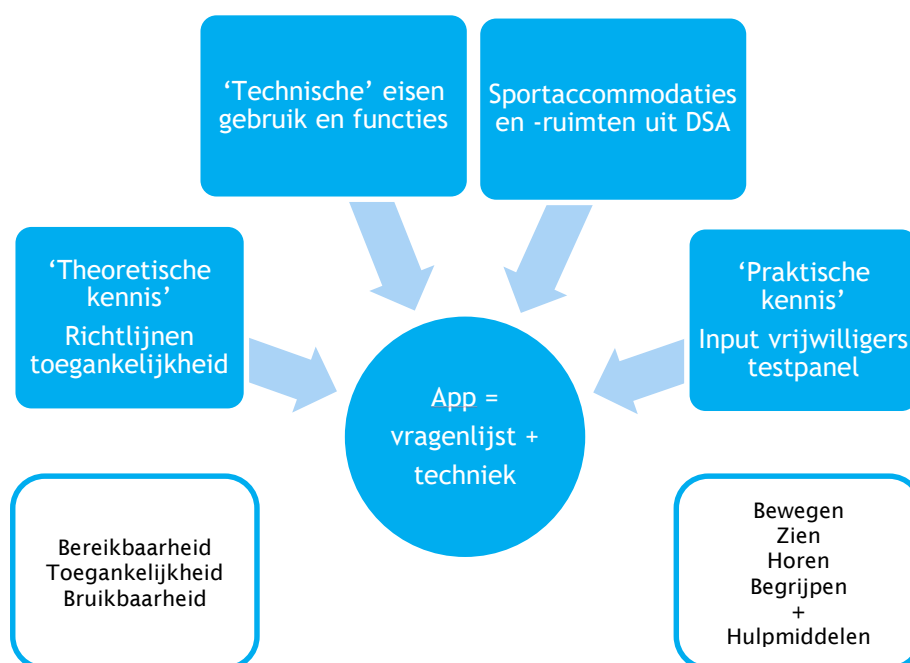
Ontwikkelen app (programma van eisen)

Naast de hiervoor genoemde inhoudelijke beslissingen over de vragenlijsten, zijn er gaandeweg de ontwikkeling ook diverse keuzes gemaakt over de technische aspecten van de app. Het bleek een uitdaging om, binnen de (budgettaire) grenzen van het project, de inhoudelijke wensen en de

¹⁰ Adl-hulpmiddelen zijn middelen die helpen om algemene dagelijkse handelingen in het leven zo makkelijk en aangenaam mogelijk te maken. Voorbeelden van dagelijkse handelingen zijn eten en drinken, bewegen of aan- en uitkleden. Voorbeelden van adl-hulpmiddelen zijn een rolstoel, prothese, aangepast toilet, aankleedhulpstuk, etc.

technische consequenties bij elkaar te brengen en te houden. Het samenkomen van twee verschillende werelden (techniek/app en (sport)onderzoek) heeft voor de nodige kennisdeling gezorgd, waarbij door inzet en enthousiasme van beide ‘kanten’ uiteindelijk een mooie en bruikbare app is gerealiseerd (zie figuur 2.1).

Figuur 2.1 Illustratie proces ontwikkeling app

De gemaakte keuzes over de technische aspecten zijn:

- De app is geschikt voor Android en IOS (Apple). Dit zijn de twee meest gebruikte besturingssystemen voor smartphones/tablets. Windows wordt momenteel te weinig gebruikt.
- De app is in eerste instantie gemaakt voor smartphones. De app werkt wel op tablets, maar niet alle functies werken hierbij optimaal (denk aan het verschalen van de kaart bij het zoeken naar een sportaccommodatie).
- De app is zoveel mogelijk bruikbaar voor mensen met een visuele beperking. Dit betekent dat de meeste functies zo zijn gemaakt dat de spraakfunctie (voice-over) ze kan hanteren. Tijdens de testfase is gebleken dat er nog aanpassingen nodig zijn om daadwerkelijk een goed werkbare app voor deze doelgroep te maken. Dit is een aandachtspunt voor toekomstige doorontwikkeling.
- Er kunnen maximaal drie foto's aan de boordeling worden toegevoegd om een situatie of beoordeling toe te lichten.
- Gebruikers kunnen een accommodatie kiezen die afkomstig is uit het Databestand Sportaanbod (DSA). Is de accommodatie hierin niet aanwezig, dan kan de gebruiker een accommodatie toevoegen. Het Mulier Instituut controleert de toegevoegde accommodatie, waarna hij voor alle gebruikers zichtbaar wordt.
- De resultaten worden opgeslagen in een database die via een portal voor het Mulier Instituut beschikbaar is. In deze portal kunnen accommodaties worden goedgekeurd, toegevoegd of gewijzigd. In de database is de relatie met het DSA behouden, waardoor gegevens over toegankelijkheid direct te koppelen zijn aan het DSA.

- De antwoorden op de vragen en de eindbeoordelingen per vragenblok worden zichtbaar gemaakt op de website www.sportdrempelvrij.nl. Hierbij is het mogelijk om een accommodatie op postcode en/of woonplaats te zoeken en zo de toegankelijkheid in detail te bekijken. In eerste instantie is de app voor het beoordelen van de toegankelijkheid en de website voor het zoeken van de beoordeelde accommodaties. Wanneer er voldoende accommodaties zijn beoordeeld, zullen deze beoordelingen ook via de app ontsloten (kunnen) worden.
- De app en de website sluiten qua vormgeving zoveel mogelijk aan bij het keurmerk 'digitale toegankelijkheid', maar een daadwerkelijke certificering wordt in deze fase, met name door de hieraan verbonden kosten, niet haalbaar geacht.
- De app is gratis in de Google Playstore en de Apple Store te downloaden en bewaart geen privacygevoelige informatie.
- Gebruikers van de app kunnen hun e-mailadres achterlaten, waarna ze de ingevulde vragenlijst automatisch krijgen toegestuurd. De e-mailadressen worden niet voor andere doeleinden gebruikt.

Fase 2: Interne testfase

Tijdens de testfase is de eerste versie van de app in een afgeschermd omgeving beschikbaar gemaakt voor het projectteam en het testpanel. Het projectteam heeft eerst zelf uitvoerig de app getest, waarbij het duidelijk werd dat niet alle functies even goed werkten op verschillende (versies van) besturingssystemen en verschillende merken en typen telefoons. In samenspraak met I-Pulse zijn zoveel mogelijk technische aspecten opgelost. Ook bleek in eerste instantie de routing niet altijd goed te gaan, maar ook dit is aangepast, waarna (op de meeste toestellen) de app goed werkte. De testpanelleden zijn vervolgens gedurende enkele weken met de app aan de slag gegaan en hebben diverse sportaccommodaties beoordeeld.

De eerste officiële test met de app vond plaats in zwembad Dijnseburg in de gemeente Zeist. In het bijzijn van de wethouder sport van de gemeente Zeist, de beheerder van het zwembad en een filmploeg van RTV Utrecht nam een vertegenwoordiger van het lokale gehandicaptenplatform, die een visuele beperking heeft, de app in gebruik.¹¹ De testperiode liep van augustus tot en met september 2015.

Via e-mail en telefoon zijn tijdens deze periode vragen en opmerkingen van het testpanel verzameld en eventuele benodigde aanpassingen zijn, indien mogelijk, direct doorgevoerd. Na deze 'test in het veld' hebben de testpanelleden allemaal een evaluatieformulier ingevuld, waarmee inzicht is ontstaan in de (on)mogelijkheden van de app (zie bijlage B2.3). Een aantal opmerkingen uit de testfase is verwerkt in een nieuwe versie van de app en een aantal opmerkingen is meegenomen op het 'wensenlijstje' voor de toekomst.

Aan het eind van deze testfase is een eindversie van de app Sportdrempelvrij gemaakt die vervolgens is aangeboden aan de Google Play Store en de Apple Store. Voor beide stores gelden specifieke eisen waaraan de app moet voldoen, voordat deze voor iedereen te downloaden is. De app voldoet aan al deze eisen en is daardoor zonder problemen of vertraging door beide stores geaccepteerd. Aan het

¹¹ Zie <http://www.rtvutrecht.nl/nieuws/1361480>

beschikbaar stellen van de app via deze stores zijn jaarlijkse abonnementskosten gekoppeld. Deze worden via appbouwer I-Pulse afgedragen.

Landelijke kick-off

Het streven was om de verbeterde app te lanceren tijdens de Week van de Toegankelijkheid 2015. In die week is app Sportdrempelvrij officieel in gebruik genomen. Via diverse mediakanalen is een persbericht door het projectteam en de klankbordgroep gecommuniceerd en is actief de pers opgezocht. In Utrecht is, in bijzijn van een journalist van het AD, de app ingezet bij zwembad de De Kromme Rijn (figuur 2.2). Tevens is in het NOS Radio 1 journaal de app Sportdrempelvrij toegelicht. De lancering van de app is vermeld als activiteit op de website en Facebookpagina van de Week van de Toegankelijkheid. In paragraaf 3.4 gaan we uitgebreid in op de communicatie en de resultaten daarvan.

Figuur 2.2 Artikel in AD (9 oktober 2015)

Met de app naar 't zwembad

Toegankelijkheid sportaccommodaties beter in beeld

UTRECHT Met de lancering van de app Sportdrempelvrij hoopt het Mulier Instituut de toegankelijkheid van sportaccommodaties in beeld te krijgen. Die informatie moet van mensen met een beperking komen. Utrechters Berri van Manen en Walter Vlaanderen testten in deze Week van de toegankelijkheid het zwembad de Kromme Rijn in Utrecht.

BERNIE VAN UNEN

De app moet reviews over sportaccommodaties opleveren. Wat doen gemeenten en beheerders om het sporten door mensen met een beperking mogelijk te maken? Met de app kan een oordeel worden gegeven over de toegankelijkheid.

„Het wordt gedaan door mensen met een beperking, want die ervaren aan den lijve wat werkt,” licht onderzoeker Caroline van Lindert toe. „Wij kunnen dat niet. De app maakt dat mensen met een beperking een middel in handen krijgen om zelf de toegankelijkheid van sportcomplexen aan te geven en informatie uit te wisselen.”

Kritiekpuntjes

Utrechters Berri van Manen (42) en Walter Vlaanderen (14), beiden rolstoelgebruikers, nemen de proef op de som in het Utrechtse zwembad De Kromme Rijn. Dat geven ze een positief oordeel, maar toch waren er wel kritiekpuntjes.

De rolstoel van het zwembad die Van Manen moet gebruiken om te douchen heeft geen grote wielen. „Daarmee kan ik mezelf niet voortbewegen. Dus heb ik altijd iemand nodig die mij kan rijden. De kastjes voor kunstbare spullen zijn te klein voor mijn prothese. En maar één grote kleedkamer is wat weinig.

▲ Berri van Manen (l) en Walter Vlaanderen kijken samen met badmeester Frans Heus of de drempels in de doucheruimte van zwembad De Kromme Rijn rolstoelvriendelijk zijn. FOTO ANGELIX DE JONGE

Zeker als daar ook mensen zonder beperking gebruik van mogen maken.”

De twee vinden de app een mooi initiatief. „Maar ik ben veel te druk met andere activiteiten om de app veel te gebruiken,” vertelt Vlaanderen. „Studie en sport, rotschietbushal. Ik kom wel in sporthallen waar de lift erg klein is. Dan kan ik niet met twee rolstoelen, mijn gewone en wedstrijdstoel, naar boven. En dat geldt ook voor mijn teamgenoten en tegenstanders. Misschien kan ik dat eens melden.”

Van Manen zal de app in ieder geval introduceren bij zijn rolstoelhockeyclub Kampoon. „Het is positief dat deze app er nu is. Ik kijk nu altijd vooraf hoe toegankelijk een accommodatie is. Dat schiet op de speeddag een hoop goed. Als we bijvoorbeeld in sportcentrum Guldendaal spelen gebruiken we de

goedere lift. Die mag ook personen vervoeren, maar om in de kantine te komen moet je ook met deze lift. Dat is op een wedstrijddag met bijna 200 sporters geen doen.”

De applicatie is inmiddels door zo'n dertig mensen in heel Nederland getest, onder meer in de gemeenten Zeist en Utrecht. Na enkele aanpassingen is de app sinds deze week te verkrijgen via de i-store en playstore. Van Lindert, die samen

met zelfstandig adviseur op het gebied van gehandicapten sport Henk van Aller, het idee voor de app heeft bedacht, hoopt dat in het komende jaar 4000 tot 5000 sporters accommodaties (dat zijn er in Nederland ongeveer 18.000) zullen beoordelen.

Van Lindert: „Dat is een bescheiden begin, maar we hopen dat steeds meer mensen deze app zullen gebruiken. Daarmee zullen we steeds meer waareringen krijgen en wordt de app een waardevol instrument.”

„Je moet het zien als de waareringen die hotels op internet krijgen,” vult Van Aller aan. „Er zijn andere initiatieven, zoals een app waarin het aanbod van sportverenigingen is te vinden. Ik kan me voorstellen dat we in de toekomst die informatie gaan combineren om op die manier de sport voor iedereen mogelijk te maken.”

De kastjes zijn te klein voor mijn prothese

—Berri van Manen (42)

Fase 3: Landelijk gebruik app

Vanaf de landelijke kick-off is de app gedownload en gebruikt door diverse gebruikers. Het gebruik van de app is in deze fase gemonitord via de portal en er is regelmatig gecommuniceerd over de app. Ondanks de vele media-aandacht, is het gebruik van de app beperkt gebleven. In hoofdstuk drie gaan we uitgebreid in op de resultaten van de app.

In april 2016 is een bijeenkomst met de klankbordgroep gehouden, waarbij met name de communicatie rondom de app centraal stond. Verschillende ideeën om de app onder de aandacht te brengen en te laten gebruiken door de doelgroep zijn hierbij besproken en hierna is een actieplan opgesteld. Geconcludeerd werd dat het lage gebruik van de app vooral veroorzaakt wordt doordat het moeilijk is om de doelgroep te bereiken en niet zozeer door de werking van de app. Vanuit de gebruikers zijn namelijk geen vragen of technische problemen gemeld. Dit hoeft niet te betekenen dat er geen knelpunten zijn ervaren, maar hiervan is in ieder geval geen melding gemaakt. Er is gekozen om in de laatste maanden geen technische aanpassingen meer aan de app te doen, maar eerst te zorgen dat het gebruik omhoog gaat en/of de borging geregeld is.

In september is een afsluitende bijeenkomst met de klankbordgroep georganiseerd, waarbij de nadruk lag op de toekomst van de app en de laatste communicatiecampagnes van 2016. In hoofdstuk 3 gaan we in op de communicatie.

Fase 4: Borging/ implementatie

Bij aanvang van het project was het Mulier Instituut voornemens om te streven naar de ontwikkeling van een toekomstbestendige app. Uitgangspunt daarbij is altijd geweest de app na ontwikkeling onder te brengen bij een geïnteresseerde partij waarbij de app als product beter zou passen. Voorwaarde is een blijvende koppeling met de Database Sportaanbod, zodat registratie van toegankelijkheidskenmerken van de sportaccommodaties in het bestand gewaarborgd blijft en het Mulier Instituut hierover kan rapporteren. Gedurende de projectperiode zijn daarvoor gesprekken gevoerd met Kenniscentrum Sport en met Uniek Sporten/Fonds Gehandicaptensport. Het Kenniscentrum Sport heeft toegezegd een rol te spelen in de valorisatie (verspreiden van resultaten uit de app via het platform www.allesoversport.nl), maar ziet voor zichzelf geen rol weggelegd als eigenaar van de app. Uniek Sport/Fonds Gehandicaptensport heeft wel de intentie uitgesproken de app Sportdrempelvrij over te willen nemen en toe te voegen aan het nog door te ontwikkelen platform Uniek Sporten. Beide partijen (Uniek Sporten en Mulier Instituut) zien voordelen in deze verbintenis. Via Uniek Sporten kan aan de doelgroep een compleet pakket aan dienstverlening worden aangeboden (zoekfunctie aangepast sportaanbod en informatie delen over toegankelijkheid locaties waar dit aanbod gebruik van maakt). Versnippering van informatie wordt hierdoor tegengegaan. Aangezien beide platforms (Uniek Sporten en Sportdrempelvrij) sportspecifiek zijn en beide gericht zijn op mensen met een beperking, is deze keuze logisch. Sportdrempelvrij kan daardoor profijt hebben van de communicatiekracht van het platform van Uniek Sporten, waardoor de kans op gebruik van de beoordelfunctie wordt vergroot. Voor het Mulier Instituut betekent de overdracht dat een belangrijke informatiebron voor de DSA in stand wordt gehouden en kan zij haar functie van verspreiding van kennis over dit onderwerp blijven beoefenen. Over de koppeling tussen beide platforms zijn inmiddels twee verkennende gesprekken gevoerd. Een vervolgesprek staat gepland in het voorjaar van 2017. Het Mulier Instituut blijft tot die tijd garant staan voor de hosting van de app, maar zal niet actief investeren in doorontwikkeling. Dit wordt meegenomen in een plan wanneer het tot een samenwerking of overdracht komt. Zie verder hoofdstuk 4 voor de leerpunten en wensen tot doorontwikkeling.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk bespreken we welke producten en resultaten het project heeft opgeleverd en wat er is gedaan om de app onder de aandacht van de doelgroep te brengen. Het hoofdstuk begint een omschrijving van de doelstellingen van Sportdrempelvrij als platform (paragraaf 3.1). In paragraaf 3.2 beschrijven we de resultaten van de ontwikkeling van het platform Sportdrempelvrij. We gaan daarbij in op het gekozen beeldmerk, de kenmerken van de app en vragenlijst en het bereik daarvan, gevolgd door een omschrijving van de portal en de website. In paragraaf 3.3 wordt onderzoek uitgelicht dat in het kader van de app is verricht. Tot slot komt in paragraaf 3.4 aan bod op welke manieren de bekendheid van de app is vergroot. Hierbij gaan we onder andere in op (sociale) media, drukwerk en presentaties.

3.1 Doelstellingen platform en afbakening doelgroepen

Voor Sportdrempelvrij (app en website) zijn in samenspraak met de eerder genoemde partners in fase 1 en 2 van de projectuitvoering ook eigen doelstellingen geformuleerd, naast de in hoofdstuk 1 genoemde doelstellingen voor het project.

Met Sportdrempelvrij wordt beoogd een bijdrage te leveren aan:

- Het inzichtelijk maken van de toegankelijkheid van sportaccommodaties voor mensen met een beperking.
- Een verbetering van de infovoorziening en daardoor het zelfstandig kunnen functioneren van mensen met een beperking.
- Het vergroten van de bewustwording van het belang van toegankelijke sportaccommodaties voor de sportdeelname van mensen met een beperking en daardoor het vergroten van de actiebereidheid van andere belanghebbenden. Sportdrempelvrij heeft als primaire doelgroep mensen met een beperking.

Om de doelstellingen van Sportdrempelvrij te kunnen bereiken, is goede communicatie van belang. Met de partners uit de klankbordgroep en het Revalidatiefonds is een communicatieplan doorgesproken en zijn doelgroepen afgebakend en communicatiedoelen geformuleerd. Daarbij is onderscheid gemaakt in een primaire doelgroep en een secundaire doelgroep.

Sportdrempelvrij heeft als **primaire doelgroep** mensen met een beperking.

De communicatie is erop gericht:

- Mensen met een beperking te motiveren de app te downloaden en te gebruiken. Het doel is dat zoveel mogelijk mensen met een beperking (vooral sporters/toeschouwers) sportaccommodaties beoordelen via de app, zodat de database die is gekoppeld aan de app wordt gevuld. De communicatie is erop gericht om de app bij de doelgroep bekend te maken als middel om sportaccommodaties te beoordelen. Dit draagt bij aan de eerste doelstelling van Sportdrempelvrij om de toegankelijkheid van sportaccommodaties inzichtelijk te maken;
- De bekendheid van de app en website te vergroten als informatiebron over toegankelijke sportaccommodaties. Dit betekent dat mensen met een beperking (andere sporters, niet-sporters) informatie kunnen opzoeken over de stand van zaken met betrekking tot de toegankelijkheid van sportaccommodaties volgens beoordelaars met een beperking. Om dit te kunnen realiseren zal de app eerst gedownload en gebruikt moeten worden als middel om beoordelingen te doen. Dit draagt bij aan de tweede doelstelling van Sportdrempelvrij om het zelfstandig functioneren van mensen

met een beperking te ondersteunen, met als mogelijk effect het verlagen van de drempel tot sportdeelname.

De **secundaire doelgroep** van Sportdrempelvrij bestaat uit diverse belanghebbenden en intermediaire organisaties, zoals beleidsbepalende organisaties uit de sport, overheden, sportservicepunten, bouwers, beheerders en exploitanten van sportaccommodaties, sportbonden en -verenigingen, overige sportaanbieders en belangenorganisaties voor gehandicapten.

De communicatie ten aanzien van deze doelgroepen is erop gericht:

- de app en website als middel om informatie over toegankelijkheid op te halen én te delen bekend te maken bij deze partijen;
- hen als intermediaire organisaties te motiveren om de app bij mensen met een beperking aan te bevelen als middel om ervaringen over toegankelijkheid te delen en op te zoeken;
- de bekendheid van de app als een (potentieel) belangrijke informatiebron over de stand van zaken van de toegankelijkheid van sportaccommodaties voor henzelf te vergroten.

Dit draagt bij aan de derde doelstelling van Sportdrempelvrij om de bewustwording van het belang van toegankelijke sportaccommodaties voor de sportdeelname van mensen met een beperking te vergroten en daarmee de actiebereidheid bij deze partijen te verhogen.

Doelstelling bereik doelgroep en aantal geïnventariseerde accommodaties

In de projectaanvraag die bij het Revalidatiefonds is ingediend voor financiering van het project is een kwantitatieve doelstelling geformuleerd ten aanzien van het succes van het plan. We gaven aan dat het succes enerzijds uitgedrukt zou kunnen worden in het aantal mensen met een beperking dat de app gaat gebruiken en anderzijds in het aantal accommodaties waarover informatie over de toegankelijkheid is verzameld.

Bij het formuleren van het project is een ambitieuze doelstelling geformuleerd. Het streven was om eind 2016 1 procent van de sporters met een matige tot ernstige motorische beperking¹² te bereiken en 0,5 procent van de niet-sporters. Uitgaande van cijfers over het aantal inwoners met een motorische beperking en de sportdeelname van deze groep (Von Heijden et al., 2013) kwamen we uit op ongeveer 7.000 gebruikers.

Wat betreft het aantal beoordeelde accommodaties was het streven om van 25 procent van de sportaccommodaties in Nederland die we op dat moment via de DSA in beeld hadden (18.000) de toegankelijkheid in beeld te brengen via één unieke beoordeling per accommodaties (4.500).

Afgesproken is deze doelstellingen te monitoren met behulp van gegevens over het aantal downloads van de app en ingevoerde beoordelingen. In hoofdstuk 4 komen we terug op het bereik van deze doelstellingen.

¹² Bij de projectafbakening hadden we in eerste instantie alleen de doelgroep met een motorische beperking voor ogen. Later, op verzoek van de partners in de klankbordgroep, is de doelgroep uitgebreid naar mensen met een visuele en/of auditieve beperking.

3.2 Resultaten platform Sportdrempeelvrij

Beeldmerk

Het eerste resultaat van het project was de keuze voor een naam voor het platform (app en website) en het bijbehorende beeldmerk. I-Pulse kwam met een suggestie en na consultatie van de klankbordgroep is de keuze gemaakt voor de naam Sportdrempeelvrij. Voor het beeldmerk, zie figuur 3.1. Er is contact gezocht met de stichting Drempeelvrij¹³ en zij zagen geen bezwaar tegen de naamvoering, mits we toezegden bij de ontwikkeling van het platform zoveel mogelijk de richtlijnen voor digitale toegankelijkheid zouden volgen.

Figuur 3.1 Beeldmerk

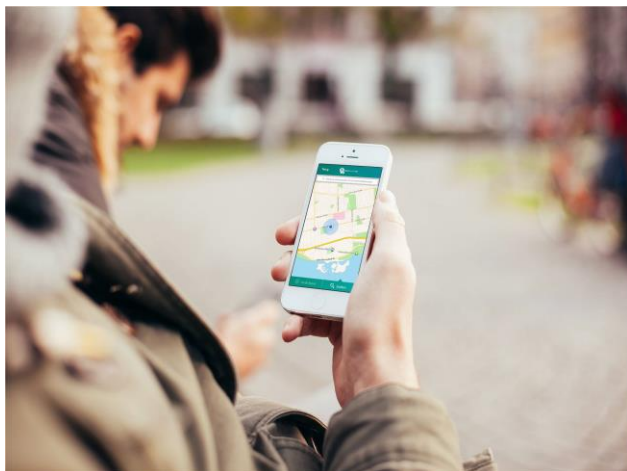

App

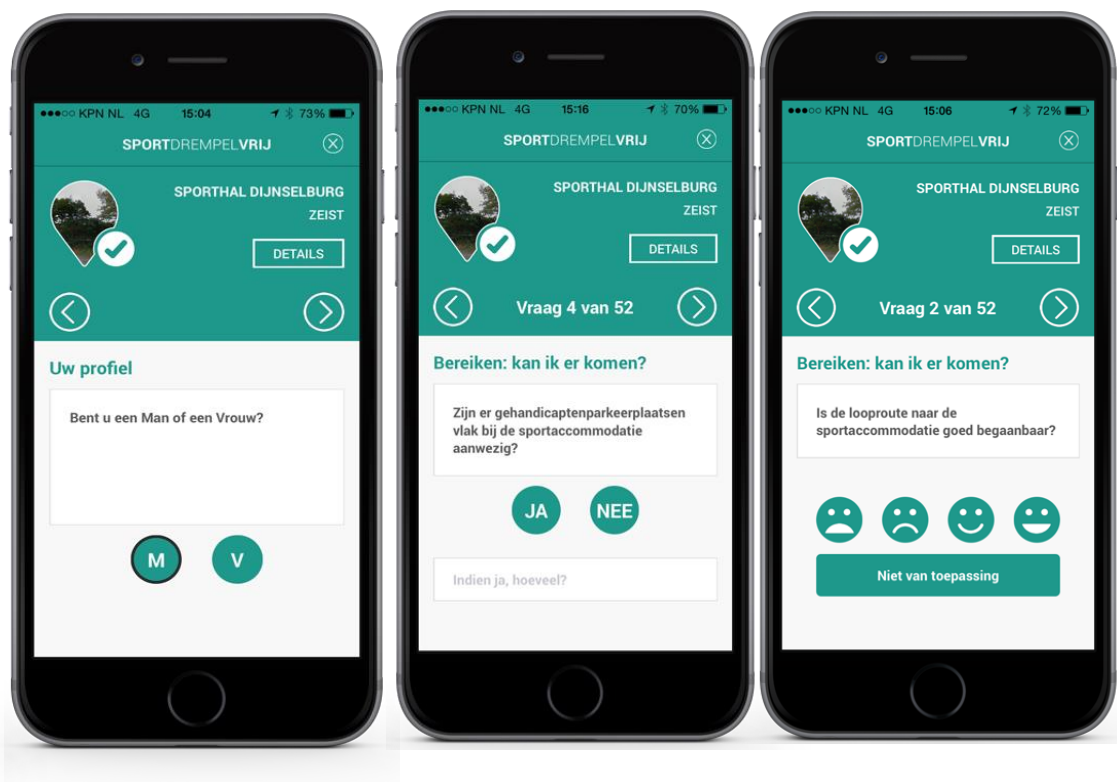
Het belangrijkste product binnen het project is de ontwikkelde app Sportdrempeelvrij. De app is gekoppeld aan sportaccommodaties uit het Databestand Sportaanbod, waardoor gebruikers in staat zijn om via een kaart naar de te beoordelen sportaccommodatie te gaan (figuur 3.2). Als er vervolgens een accommodatie is gekozen en de profielvragen zijn ingevuld, worden de vragen uit de vragenlijst gesteld. In figuur 3.3 zijn de verschillende soorten vragen te zien: profielvragen, ja/nee vragen en beoordelvragen (antwoordcategorieën in smileys). De smileys zijn ook toegankelijk voor mensen met een visuele beperking, aangezien aan de smileys een tekst is toegekend. Een bijproduct van de app is de vragenlijst zelf. Deze is opgenomen in bijlage B2.2.

¹³ <http://www.drempeelvrij.nl/>

Figuur 3.2 Sportaccommodatie zoeken in de app Sportdrempeelvrij

Figuur 3.3 Sportaccommodatie beoordelen in de app Sportdrempeelvrij

Gebruik app

Sinds de lancering van de app in oktober 2015 is de app gedownload door zowel gebruikers van Android als iOS. De meeste gebruikers van de app gebruiken het besturingssysteem van iOS (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1 Gebruik app (peildatum 27 januari 2017)

	Aantal downloads
Android	197 (waarvan 21 actief ¹⁴)
iOS	231

Achtergrond gebruikers

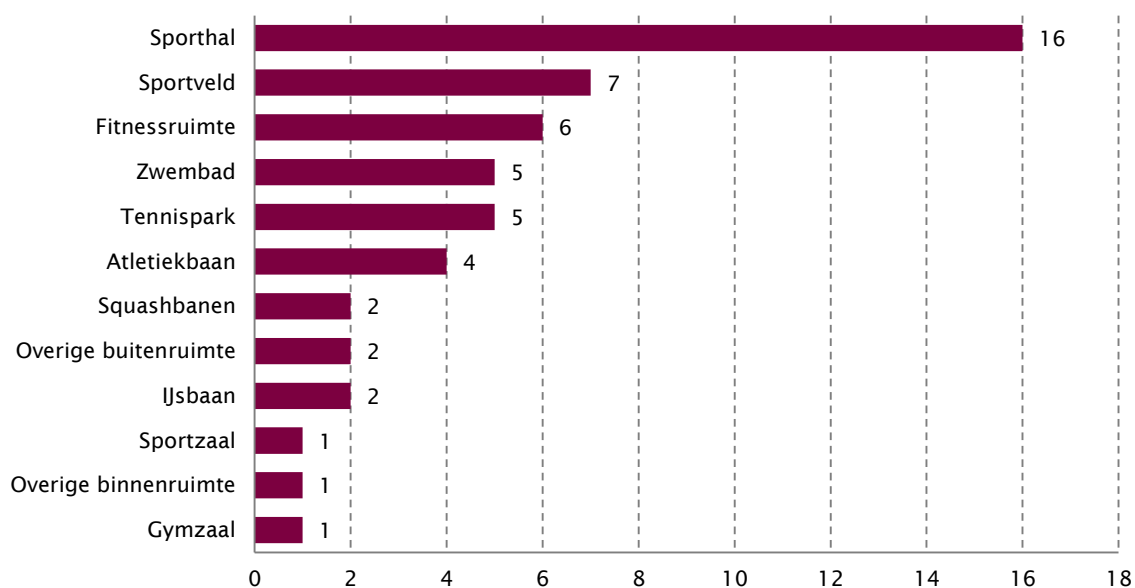
Via de portal (zie ook paragraaf Portal) zijn gegevens over de achtergrond (profielvragen) van gebruikers en de verschillende aspecten van toegankelijkheid van sportaccommodaties opvraagbaar. Op peildatum 26 januari 2017 zijn via de app 52 vragenlijsten over de toegankelijkheid volledig ingevuld. De resultaten van de volledig ingevulde vragenlijsten worden direct gepubliceerd op de website (zie paragraaf Website). Het volledig doorlopen van de vragenlijst lijkt met dit geringe aantal een opgave te zijn. Veel meer mensen zijn echter een beoordeling gestart, maar hebben deze niet afgemaakt, zo blijkt uit de portal. Het gaat om 728 onvolledig ingevulde vragenlijsten. Bij negentien procent (138) van deze onvolledige vragenlijsten zijn persoonskenmerken ingevuld en bij twaalf procent (90) zijn gegevens over de bereikbaarheid van de accommodatie ingevuld. Verder bevat negen procent (67) van de onvolledige vragenlijsten gegevens over toegankelijkheid van algemene voorzieningen en acht procent (56) gegevens over de bruikbaarheid van nevenruimten. In hoofdstuk 4 gaan we in op de mogelijke oorzaken.

Uit de gegevens van de app blijkt dat de beoordelingen vaker door mannen (67%) dan door vrouwen zijn gedaan (33%). Het merendeel van de volledig ingevulde vragenlijsten is afkomstig van personen met een motorische beperking (69%). Enkele personen hebben een visuele beperking (8%) of een verstandelijke beperking (6%). De overige vragenlijsten zijn ingevuld door personen met een meervoudige beperking (17%). Het merendeel van de volledig ingevulde vragenlijsten is afkomstig van personen die in hun rol als sporter de accommodatie hebben beoordeeld (71%). Het overige deel van de vragenlijsten is ingevuld door 'toeschouwers' (12%) of door mensen die aangeven een andere rol te vervullen, zoals beheerder of trainer (15%).

Via de app zijn hoofdzakelijk sporthallen beoordeeld, gevolgd door fitnessruimten, zwembaden en sportvelden (zie figuur 3.4). Wanneer de sportaccommodatiesoorten die in de app zijn opgesomd, niet aansluiten bij de praktijk, kunnen respondenten aangeven om wat voor soort ruimte het gaat. Onder 'overige buitenruimte' zijn een sportpark met hardloophaliteiten en een skatebaan beoordeeld. Onder overige binnenruimte is een schietsportcentrum beoordeeld.

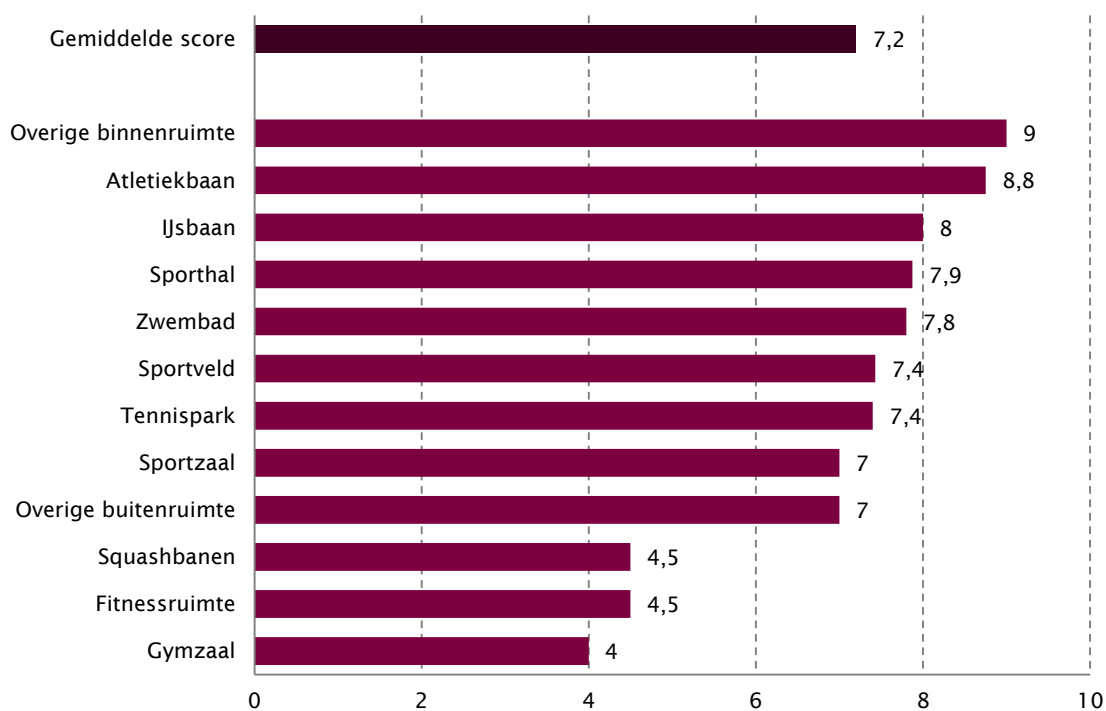
¹⁴ Actieve gebruikers hebben de app nog op hun mobiele telefoon staan.

Figuur 3.4 Aantal beoordelingen per sportaccommodatiesoort (in aantallen; n=52)

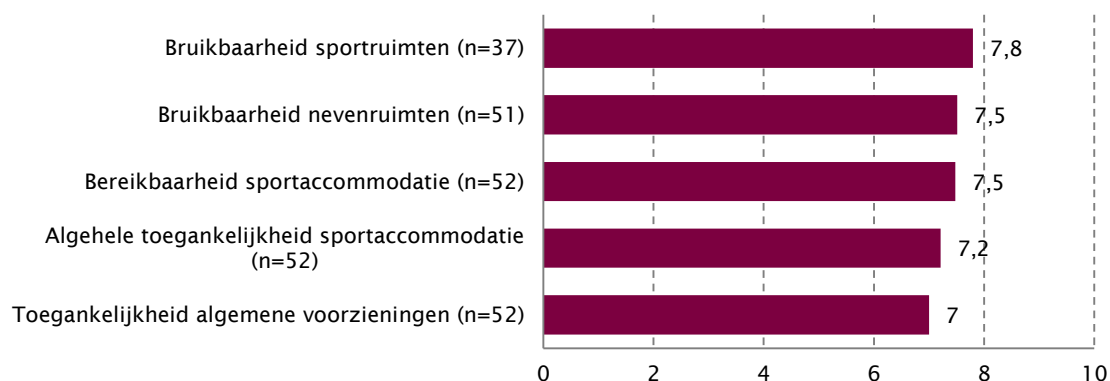
Wanneer we de eindscores per accommodatiesoort bekijken, zien we dat de gemiddelde score een ruime voldoende is (zie figuur 3.5). Hierbij valt op dat vooral de toegankelijkheid van buitenruimten over het algemeen goed scoort en de toegankelijkheid van de meeste binnenruimten met een lager cijfer wordt beoordeeld.

Figuur 3.5 Gemiddelde eindscore toegankelijkheid per sportaccommodatiesoort (rapportcijfer 0 tot 10; n=52)

Rapportcijfers voor toegankelijkheid van sportaccommodaties en deelaspecten zoals bruikbaarheid en bereikbaarheid variëren tussen de 7 en 7,8 (zie figuur 3.6).

Figuur 3.6 Gemiddelde eindscore per subcategorie (rapportcijfer 0 tot 10; n-waarde varieert)

Wanneer respondenten een eindoordeel over de bruikbaarheid, bereikbaarheid of toegankelijkheid invullen, worden zij ook gevraagd om dit eindoordeel toe te lichten. Uit deze toelichting blijkt dat de eerste gebruikers (soms letterlijke) drempels ervaren met betrekking tot de toegankelijkheid. Volgens de gebruikers zijn er met betrekking tot bereikbaarheid te weinig of zelfs geen invalidenparkeerplaatsen, zijn de invalidenparkeerplaatsen niet ruim genoeg of worden deze door de verkeerde doelgroep gebruikt.

“Bereikbaarheid op wedstrijddagen kan verbeterd worden door ervoor te zorgen dat parkeerplaatsen voor mensen met beperkingen vrij blijven voor betreffende doelgroep.”

Daarnaast hebben mensen met een beperking last van drempels, die zich bij kleed- en doucheruimten, maar ook bij nooduitgangen bevinden.

“Drempels bij nooduitgangen zijn te hoog, vooral als je in nood in je sportrolstoel het pand door de nooduitgangen moet verlaten.”

Ook zijn sommige paden lastig te bereiden door mensen met een rolstoel. De klinkers zouden volgens de gebruikers opnieuw moeten worden gelegd. Verder beperken smalle doorgangen en de afwezigheid van een lift de toegankelijkheid van sportaccommodaties.

“Gangen zouden breder mogen, waardoor rolstoelen makkelijker kunnen bewegen in het pand.”

Gebruikers zijn over de bruikbaarheid van sportruimten het meest positief. Een enkele keer heeft een respondent hier een toelichting gegeven. Bij de beoordelingen speelt de behulpzaamheid van het personeel ook een rol.

“Apparaten zijn goed te bereiken. De trainer geeft veel aandacht aan mensen met een beperking.”

Portal

Om de gegevens uit de app te beheren en te kunnen analyseren, is een portal ontworpen. Via portal.sportdrempelvrij.nl kunnen we inloggen in de portal. In de portal kunnen we per maand zien hoeveel beoordelingen er zijn gedaan en kunnen we de gegevens van de beoordelingen ophalen in een Excelbestand. Hiermee kunnen we vervolgens analyses doen. We kunnen bijvoorbeeld het gemiddelde rapportcijfer voor de bereikbaarheid van sportaccommodaties berekenen of analyseren welke belemmeringen van toegankelijkheid het vaakst genoemd worden door mensen met een bepaalde beperking.

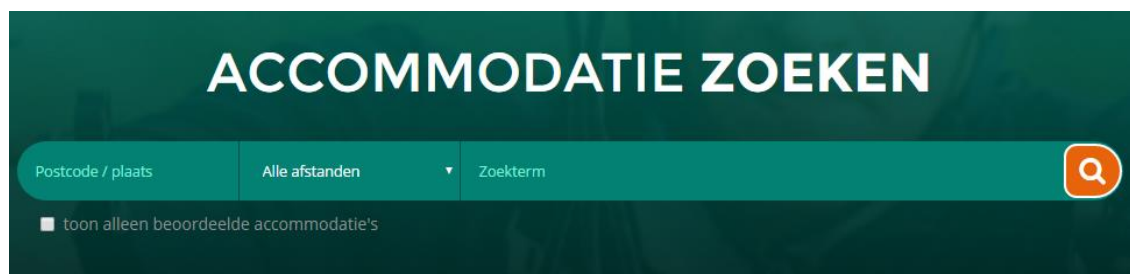
Via de portal worden ook de sportlocaties beheerd. De sportaccommodaties die beschikbaar zijn in de app, zijn gekoppeld aan de gegevens van het Databestand SportAanbod waarin alle sportaccommodaties in Nederland (ruim 22.000) zijn geregistreerd. Bij het beoordelen via de app kunnen de gebruikers, indien hun locatie er nog niet tussen staat, ook een nieuwe locatie toevoegen. In de portal kunnen wij deze locatie dan goedkeuren of verwijderen. We controleren of het adres klopt en of de locatie niet dubbel is toegevoegd. Intern voegen wij goedgekeurde locaties ook toe aan het Databestand SportAanbod. Een nieuwe locatie wordt in eerste instantie automatisch goedgekeurd, om 'dubbelingen' te voorkomen.

De laatste functie van de portal is het beheren van de website www.sportdrempelvrij.nl. Via de portal kunnen we op de website nieuwsberichten plaatsen, teksten updaten en de lay-out wijzigen.

Website

Om de bekendheid van de app te vergroten en om informatie te delen, is een website ontwikkeld (www.sportdrempelvrij.nl). Op de website is achtergrondinformatie te vinden over de app. Bezoekers die contact met ons willen opnemen, kunnen contactgegevens op de website vinden of hun vraag stellen via een contactformulier. Daarnaast zijn alle accommodaties en hun beoordelingen op de website te vinden. Bezoekers kunnen op de website via een zoekstelsysteem sportaccommodaties in een bepaald postcodegebied opzoeken (zie figuur 3.7). Hierbij kunnen zij kiezen of ze tussen alle sportaccommodaties willen zoeken of alleen tussen de beoordeelde accommodaties.

Figuur 3.7 Zoekstelsysteem op de website van Sportdrempelvrij

Bij een beoordeelde accommodatie krijgen bezoekers van de website via een rapportcijfer een eindoordeel van de toegankelijkheid te zien. Daarnaast zien zij ook de gemiddelde rapportcijfers van de beoordelingen van deelaspecten van de toegankelijkheid, zoals de bereikbaarheid van het pand en de bruikbaarheid van de sportaccommodatie en nevenruimten (zie figuur 3.8). De beoordelingen op de website zijn geanonimiseerd, maar zijn uit te splitsen naar de soort beperking van de respondent (bewegen, zien, horen, begrijpen). Op deze manier kan een persoon met een bepaalde beperking die op

zoek is naar informatie over de toegankelijkheid van een sportaccommodatie, de informatie vinden die voor hem/haar het meest relevant is.

Figuur 3.8 Weergave op de website van een beoordeling van de toegankelijkheid van een sportaccommodatie

Wat betreft het gebruik van de website van Sportdrempelvrij leert Google Analytics dat de website van januari 2016 tot en met januari 2017 in totaal 3.400 maal bezocht is door 876 unieke gebruikers (peildatum 27 januari 2017; zie figuur 3.9).

Figuur 3.9 Statistieken van de website Sportdrempelvrij

3.3 Overige resultaten

Naast de app, portal en website als concrete resultaten van het project Sportdrempelvrij, zijn ook nevenresultaten te vermelden.

Het Mulier Instituut heeft als opdrachtgever en externe begeleider gediend bij een afstudeerscriptie van een stagiair in dienst van Gehandicaptensport Nederland, een van de leden van de klankbordgroep. In de afstudeerscriptie (Van Impelen, 2016) zijn de resultaten beschreven van een kwalitatief onderzoek naar de betekenis van sport voor mensen met een fysieke beperking en sociale toegankelijkheid. Hieruit blijkt dat het sporters met een fysieke beperking meer moeite kost om toegang te krijgen tot een sportaccommodatie dan sporters zonder beperking.

Het onderzoek van Van Impelen is gebaseerd op theoretische concepten van Bourdieu. Van Impelen heeft het in zijn scriptie over drie velden: de weg naar de sportaccommodatie, op de sportaccommodatie en thuis. Binnen deze velden kunnen mensen met een beperking verschillende posities innemen ten opzichte van anderen die zich ook in dat veld begeven: andere gehandicapten en mensen zonder gehandicapten. Sporters met een fysieke beperking kunnen in een sportaccommodatie niet overal gebruik van maken vanwege het ontbreken van aanpassingen voor hun beperking. De reguliere mens geldt als norm voor de inrichting, waardoor sporters met een fysieke beperking ervaren dat zij 'anders zijn'. Ze hebben te maken met praktische belemmeringen (zoals trappen, drempels of hellingen), voelen zich meer zichtbaar en hebben het gevoel dat ze opvallen. Dit heeft volgens Van Impelen gevolgen voor de sociale toegankelijkheid. Sommigen trekken zich terug/passen zich aan als ze geconfronteerd worden met ontoegankelijkheid, anderen gaan juist wel de confrontatie aan. Schaamte weerhoudt mensen met een fysieke beperking ervan om te gaan sporten in verenigingsverband. Uit de resultaten blijkt dat sporters met een beperking niet altijd op geïntegreerd sporten (met reguliere sporters) zitten te wachten. Vooral recreatieve sporters gaan liever sporten in hun eigen aangepaste groep, aangezien dit een veilig, vertrouwd en gelijkwaardig gevoel geeft. Binnen het aangepast sporten worden zij minder geconfronteerd met hun beperking. Verder hebben vooral personen met een visuele en auditieve handicap volgens Van Impelen meer behoefte aan iemand die hen kan helpen en bij aankomst de weg kan wijzen. Dan voelen zij zich meer welkom. Sporters met een fysieke beperking die zich niet welkom voelen in een sportaccommodatie, sporten graag thuis omdat thuis wordt ervaren als een veilige en vertrouwde plek die op hun beperking is aangepast. Van Impelen concludeert dat ieder individu met een handicap tegen andere beperkingen en belemmeringen aanloopt, waardoor het bijna onmogelijk is om een sportaccommodatie te bouwen die voor ieder individu toegankelijk is.

Begin 2017 is onder begeleiding van het Mulier Instituut een vervolgonderzoek van start gegaan dat ingaat op de ervaringen van sportaanbieders met toegankelijkheid. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een stagiair bij het Mulier Instituut. Resultaten worden verwacht in de zomer van 2017.

Als bijproduct is een bijdrage geleverd aan het brancherapport Sportaccommodaties van het Mulier Instituut dat september 2016 is uitgekomen (Scholten & Van Lindert, 2016, in: Van der Poel, Wezenberg-Hoenderkamp & Hoekman (red), 2016). De kennis over toegankelijkheid, uit literatuur en opgedaan via onderhavig project, zijn beschreven in een apart hoofdstuk. Het brancherapport omvat tal van feiten, kaarten en kennis over sportaccommodaties in Nederland, met als basis de Database SportAanbod.

3.4 Communicatie

Om de bekendheid en het gebruik van de app te vergroten (zie doelstellingen, paragraaf 3.1), zijn diverse acties ondernomen. In overleg met de klankbordgroep en input van het Revalidatiefonds is een communicatieplan uitgewerkt. Er is een Facebookpagina opgericht en een Twitteraccount gestart. Ook zijn flyers gedrukt en verspreid en is Sportdrempelvrij op verschillende manieren in de media geweest. Daarnaast is met verschillende partijen contact geweest en is de app benoemd in presentaties, nieuwsbrieven en tijdschriften. Deze verschillende activiteiten worden achtereenvolgens in deze paragraaf toegelicht.

Facebook

Om de bekendheid van de app te vergroten, is in april 2016 voor Sportdrempelvrij een Facebookpagina aangemaakt. Deze pagina wordt actief gevolgd door 146 personen (zij hebben ‘vind ik leuk’ aangeklikt). Het totale bereik op Facebook (peildatum januari 2017) is 14.068 personen. Op de Facebookpagina zijn wekelijks berichten geplaatst over nieuwe beoordelingen of nieuws op het gebied van toegankelijkheid (zoals nieuws over het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking). Daarnaast zijn personen bereikt via Facebook door verschillende (betaalde) campagnes (zie tabel 3.2). Tijdens de campagnes zijn mensen geïnformeerd over de app en opgeroepen om te beoordelen. Om de effectiviteit van de campagnes te vergroten, zijn mensen met een beperking als doelgroep geselecteerd. Verder zijn partners van de app telkens gevraagd om de berichten van de campagnes te delen. Voor een voorbeeld van een campagne, zie figuur 3.10.

Tabel 3.2 Betaalde campagnes op Facebook

Datum	Actie	Bereik
16 t/m 20 mei 2016	Oproep om een foto te delen van drempels die worden ervaren tijdens het sporten	1.951
7 t/m 10 juni 2016	Oproep tot beoordelen	1.988
17 t/m 25 september 2016	Oproep tot beoordelen tijdens de Nationale Sportweek	1.913
1 t/m 8 oktober 2016	Oproep tot beoordelen tijdens de Week van de Toegankelijkheid	748
28 november t/m 2 december 2016	Sociale media-actie waarbij twee tickets van de KNLTB voor het Lotto NK Tennis werden verloot	3.699
Totaal		10.299

Figuur 3.10 Betaalde Facebookcampagne met een oproep tot beoordelen

Naast dat via Facebook met de doelgroep is gecommuniceerd, heeft dit sociale medium ook de vindbaarheid van Sportdrempeelvrij vergroot. Door middel van Facebook hebben verschillende partijen zoals SportFM¹⁵ en Scouters¹⁶ Sportdrempeelvrij gevonden (zie figuur 3.11). SportFM reikt tevens jaarlijks de SportFM Innovatieprijs uit en heeft voor 2017 de app Sportdrempeelvrij genomineerd.

¹⁵ <http://www.meerdansport.nl/over-sport-fm/>

¹⁶ <https://www.scouters.nl/>

Figuur 3.11 Facebookbericht van SportFM over Sportdrempelvrij

Twitter

Eind 2015 is een Twitteraccount aangemaakt onder de naam @Sportdrempelapp. Deze pagina wordt inmiddels gevolgd door 186 personen/organisaties. In totaal hebben 58.097 personen de twitterberichten van Sportdrempelvrij gezien (peildatum januari 2017). Net als op Facebook, zijn op Twitter wekelijks berichten geplaatst over nieuwe beoordelingen of nieuws op het gebied van toegankelijkheid. Daarnaast zijn personen bereikt via dezelfde campagnes als op Facebook (zie tabel 3.2) en zijn partners van de app gevraagd om de berichten van de campagnes te delen (zie figuur 3.12).

Figuur 3.12 Twitterbericht van de Dirk Kuyt Foundation tijdens de campagne in de Week van de Toegankelijkheid

Flyers

In mei 2016 zijn 5000 flyers met informatie over de app Sportdrempelvrij gedrukt. Voor de flyer, zie bijlage B3.1. Deze flyers hebben op verschillende manieren hun weg gevonden richting de doelgroep (zie tabel 3.3). De gedrukte flyers zijn verspreid via organisaties en evenementen. Ook is de flyer digitaal verspreid bij e-mailberichten en richting de partners.

Tabel 3.3 Verspreiding flyers

Locaties/evenementen
Elf Utrechtse sportaccommodaties
De Hoogstraat Revalidatie
Tijdens Nationale Sportweek 2016 (gemeente Utrecht)
De Sportkaravaan en op het Stadhuisplein (gemeente Utrecht)
Bij uitreiking Toegankelijkheidsprijs 2016 (gemeente Utrecht)
Tijdens beheerdersoverleg (gemeente Utrecht)
Sportverenigingen en sporthallen (via gemeente Valkenburg aan de Geul)
Tijdens SupportBeurs

Media

Tijdens en na de lancering van de app is via verschillende mediakanalen aandacht geweest voor Sportdrempelvrij (zie tabel 3.4). Sportdrempelvrij was te zien op de lokale televisie en te horen op de radio. Ook konden mensen lezen over de app in het Algemeen Dagblad. Op internet zijn veel digitale artikelen verschenen met informatie over de app. Verschillende (belangen)organisaties die in contact staan met de doelgroep, hebben een artikel gedeeld of gepubliceerd. Eén van deze organisaties is Ieder(In), zie figuur 3.13. Ook zijn enkele artikelen hardcopy verschenen in tijdschriften en in een gemeentelijke uitvoeringsnota. Verder is de app op een aantal websites vermeld. Voor een uitgebreide versie van tabel 3.4, zie bijlage B3.2.

Tabel 3.4 Media waarin Sportdrempelvrij is benoemd

	Aantal publicaties
Regio tv	
- RTV Utrecht	1
Radio	
- NOS Radio 1 journaal	2
- RTV Utrecht	
Krant	
- AD/UN	1
Digitale artikelen	
- Onder andere van Ieder(In), Gehandicaptenraad Groningen, Alles is Toegankelijk, Vereniging Sport en Gemeenten, MEE Rotterdam	33
Hardcopy artikelen	
- Onder andere in lokale bladen van Gemeente Valkenburg aan de Geul en uitvoeringsnota van Gemeente Zeist (uitvoeringsnota)	4
Nieuwsbrieven	
- Onder andere van BSNC, Gemeente de Ronde Venen, SportFM, Maastricht voor iedereen, Vlaardings Overleg Revalidatie, Gehandicaptensport Nederland	13
Websites	
- Onder andere van Gemeente Amsterdam, Ouder worden met een beperking, Oogvereniging, Heel Den Haag Sport, CASA Reade, Iedereen Actief	11
Nieuwsberichten Mulier Instituut	5
Totaal	70

Dat op internet veel aandacht is geweest, blijkt ook uit de zoekresultaten van Google. Google geeft 942 hits wanneer we zoeken op de term 'Sportdrempelvrij'. Veel van deze hits hebben betrekking op de app Sportdrempelvrij.

Figuur 3.13 Digitaal artikel op de website van Ieder(In)¹⁷

Kan ik hier sporten? Check het met de App Sportdrempelvrij

Met App Sportdrempelvrij kunnen mensen met een beperking sportaccommodaties beoordelen op hun toegankelijkheid, bereikbaarheid en bruikbaarheid. De app is in de Week van de Toegankelijkheid officieel in gebruik genomen en vanaf vandaag voor iedereen gratis te downloaden. Ieder(in) is betrokken geweest bij de ontwikkeling van de app.

In Zwembad Dijnseburg in Zeist is de app voor het eerst uitgebreid getest. Jos Sprenkels van het Gehandicapt en Patiënten Platform Zeist deed de test samen met Sander Jansen, wethouder Sport van de gemeente. Zowel het zwembad als de app zelf kwamen glansrijk uit de eerste beoordeling en test. RTV Utrecht was bij de test aanwezig en maakte tv- en radio-opnames. Deze zijn [hier](#) te zien en te beluisteren.

¹⁷ <https://iederin.nl/nieuws/17671/kan-ik-hier-sporten--check-het-met-de-app-sportdrempelvrij/>

Overige publiciteit

Naast sociale media, traditionele media en drukwerk was er tijdens presentaties en contactmomenten (fysiek en per mail) ook aandacht voor de app. Op bijeenkomsten en congressen is de app gepresenteerd door een onderzoeker van het Mulier Instituut (zie tabel 3.5). Dit waren niet alleen presentaties voor een nationaal publiek. In Coventry is de app gepresenteerd tijdens het internationale *Disability Sport Congres*.

Tabel 3.5 Presentaties

Kick-off gemeente Zeist 2015
Dag van het Sportonderzoek 2016
Disability Sport Congres (Coventry) 2016
VSG Congres Sportaccommodaties 2016
'Iedereen in beweging' conferentie over toegankelijkheid en sport 2016

Verder is de app onder de aandacht gebracht via de klankbordgroep en via contacten van de klankbordgroep en het Mulier Instituut. Een aantal keer per jaar vond een bijeenkomst plaats met de klankbordgroep. Tijdens deze bijeenkomsten is onder andere besproken hoe de partners informatie over de app in hun netwerk hebben gedeeld. De acties die daaruit zijn voortgekomen, zijn te vinden in tabel 3.6. Daarnaast heeft het Mulier Instituut in haar netwerk ook via mails informatie verspreid (tabel 3.6).

Tabel 3.6 Acties van de klankbordgroep en het Mulier Instituut

Acties klankbordgroep

Mails naar sportbonden (via NOC*NSF)
Mails naar sportverenigingen (via Gehandicaptensport Nederland)
Mails naar patiëntenverenigingen (via Ieder(In))
Mails naar belangenorganisaties (via Ieder(In))
Mails naar deelnemers sportdag Dirk Kuyt Foundation

Acties Mulier Instituut

Mails naar alle gemeenten
Mails naar gehandicaptenraden
Mails naar Wmo-raden
Mails naar testpanel
Mails naar gebruikers app

4. Terugblik en vooruitblik

In dit hoofdstuk blikken we terug op het bereik van de doelstellingen van het project en het platform Sportdrempelvrij (paragraaf 4.1) en beschrijven we de leerpunten uit het project (paragraaf 4.2). Tot slot blikken we vooruit op de toekomst en geven we suggesties voor de doorontwikkeling van Sportdrempelvrij en alternatieve mogelijkheden om het inzicht in de toegankelijkheid van sportaccommodaties voor mensen met een beperking te vergroten (paragraaf 4.3).

4.1 Bereik resultaten en doelstellingen

Resultaten

In hoofdstuk drie is een opsomming gegeven van de concrete resultaten of *output* die het project 'Sportaccommodaties onbeperkt toegankelijk' heeft opgeleverd. Deze zijn in bijlage B4.1 per fase van het project in een tabel samengevat. Geconcludeerd mag worden dat de beoogde *output*, zoals voorgesteld in het projectplan, grotendeels is gerealiseerd. Hieronder worden de belangrijkste resultaten opgesomd:

- Er is een werkende app ontwikkeld, die mensen (met een beperking) in heel Nederland gratis kunnen downloaden via de stores van Apple en Android.
- De app is mede ontwikkeld met hulp van een testpanel van mensen met een beperking, een van de eisen aan het project. Met vijf mensen uit het testpanel is uitvoeriger over de ontwikkeling van de vragenlijst en de app contact geweest (via een bijeenkomst, telefoon- en mailcontact). Een van hen heeft een ambassadeursrol vervuld bij de lancering van de testversie van de app (reportage RTV Utrecht in zwembad Dijnseburg, Zeist) en tijdens de lancering van de uiteindelijke app (reportage NOS Radio 1 journaal in een fitnesscentrum in Zeist).
- Via de app hebben mensen met een beperking zelf de mogelijkheid gekregen om ervaringen over de toegankelijkheid van de sportaccommodatie, waarvan zij gebruik maken, te delen. Beoordelingen zijn voor anderen terug te vinden op de website van Sportdrempelvrij, die speciaal daarvoor is ontwikkeld.
- Via de portal kunnen beoordelingen en achtergrondgegevens van beoordelaars door het Mulier Instituut worden geanalyseerd. Beoordeelde accommodaties die nog niet in beeld zijn via de DSA kunnen worden toegevoegd aan de database.
- Er is een vragenlijst ontwikkeld die aan de basis ligt van de app, waarin indicatoren voor toegankelijkheid voor de verschillende doelgroepen (bewegen, horen, zien en begrijpen) zijn uitgewerkt. De vragenlijst kan eventueel worden doorontwikkeld tot een schouwlijst op papier.
- Er is een klankbordgroep gevormd van partijen uit het veld die vanwege hun expertise en contacten met de doelgroep belangeloos hebben geparticipeerd in het project. Het project is enthousiast ontvangen door deze partijen en door hun inzet bij de communicatie is het project Sportdrempelvrij opgepikt door tal van andere partijen met interesse in het thema toegankelijkheid.
- Het project is de aanleiding geweest voor een bijdrage over toegankelijkheid van sportaccommodaties aan het brancherapport Sportaccommodaties van het Mulier Instituut, waardoor de kennis over dit thema verder wordt verspreid bij voornamelijk (beleids)partijen in gemeenten die zich bezighouden met beheer en exploitatie van sportaccommodaties (doelgroep van het brancherapport). Ook heeft een kwalitatief onderzoek plaatsgevonden naar de betekenis die mensen met een beperking geven aan toegankelijkheid.

- Er is op diverse manieren over het project Sportdrempelvrij gecommuniceerd, via onder andere campagnes op sociale media.

Doelstellingen

Als we kijken naar de doelstellingen die we voor het project hebben geformuleerd, moeten we concluderen dat deze slechts deels zijn bereikt. Het doel was de (kennis over de) toegankelijkheid van sportaccommodaties voor mensen met een beperking te vergroten door:

1. meer zicht te krijgen op de belemmeringen die mensen met een beperking en/of chronische aandoening en hun eventuele begeleiders beleven bij het bezoeken van een sportaccommodatie (bijvoorbeeld vanuit hun rol als sporter, toeschouwer of vrijwilliger) door hen een stem te geven;
2. de stand van zaken met betrekking tot de fysieke toegankelijkheid van sportaccommodaties in beeld te brengen met behulp van een app, te gebruiken door mensen met een beperking.
3. met de opgedane kennis het bewustzijn over het belang van een goede toegankelijkheid van sportaccommodaties voor de sportdeelname van mensen met een beperking vergroten bij de media, publieke opinie, exploitanten en bouwers van sportaccommodaties, beleidsmakers en politiek op nationaal en lokaal niveau.

We kunnen stellen dat de kennis over de belemmeringen die mensen met een beperking beleven bij het bezoeken van een sportaccommodatie is vergroot (ad1), maar niet alleen als gevolg van de beoordelingen via de app Sportdrempelvrij. Het aantal beoordelingen via de app is nog te laag om valide uitspraken te doen over de vraag welke belemmeringen mensen met een beperking, vanuit hun diversiteit, ervaren als zij een sportaccommodatie bezoeken. Eerste resultaten wijzen erop dat vooral het gebrek aan óf verkeerd gebruik van gehandicaptenparkeerplaatsen en drempels in de accommodatie belangrijke knelpunten zijn (zie paragraaf 3.2). Meer beoordelingen zijn echter nodig om goed in beeld te kunnen brengen welke mensen met een beperking welke knelpunten ervaren bij wat voor type sportaccommodaties- en ruimten. Het zijn vooral de aanpalende activiteiten geweest waardoor het algemene beeld over toegankelijkheid is vergroot, zoals het kwalitatieve onderzoek, de inspanningen die zijn gepleegd voor de boekbijdrage (brancherapport Sportaccommodaties), de gesprekken met het testpanel, met de partners in de klankbordgroep en andere partijen die interesse toonden in het project.

Er is een belangrijke aanzet gedaan om de stand van zaken met betrekking tot de toegankelijkheid van sportaccommodaties via de app in beeld te brengen (ad2). Door het geringe aantal beoordelingen via de app ontbreekt echter nog een goed dekkend beeld. In paragraaf 4.2 en 4.3 gaan we verder in op de mogelijke oorzaken en suggesties voor alternatieve mogelijkheden om dit punt te verbeteren. Meeliftend op een groeiende belangstelling, heeft de app wel bijgedragen aan een groter bewustzijn van sportaanbieders en beleidsmakers bij gemeenten voor het thema toegankelijkheid (ad3). Dit was eerder beperkt tot een kleine groep aanbieders van specifiek aangepast sportaanbod, nu lijkt dit ook bij de reguliere aanbieders meer onder de aandacht te zijn gebracht.

Terugblikkend kunnen we constateren dat het project over het geheel genomen een positieve bijdrage heeft geleverd aan de ontwikkeling van toegankelijke sportvoorzieningen. Alleen al door het betrekken van een breed palet aan stakeholders is de aandacht voor het onderwerp bij een groot aantal (sport)organisaties toegenomen. In combinatie met andere ontwikkelingen, zoals de ratificatie van het VN-verdrag voor de rechten van personen met een beperking, wordt toegankelijkheid meer en meer een logisch uitgangspunt in dienstverlening binnen de sportsector.

Als we kijken naar de doelstellingen die we vooraf en tijdens het project hebben geformuleerd ten aanzien van het bereik van de app bij de doelgroep (zie paragraaf 3.1), moeten we concluderen dat deze te ambitieus waren. Bij lange na hebben we niet het aantal beoogde gebruikers (downloads en beoordelingen) bereikt en hebben we niet het aantal beoogde beoordelingen behaald. Via sociale media (Facebook en Twitter) is het bereik van Sportdrempelvrij echter wel wat groter. Berichten over Sportdrempelvrij zijn bij een groot aantal mensen en organisaties onder de aandacht gekomen. Het is echter stap twee om die mensen ook te verleiden tot het downloaden van de app en stap drie om op het moment van accommodatiebezoek de app te gebruiken en een beoordeling te plaatsen. In paragraaf 4.2 gaan we in op mogelijke oorzaken van het achterblijvende gebruik van de app. De primaire doelgroep (mensen met een beperking) van Sportdrempelvrij blijkt lastig te verleiden om deze stappen te zetten. Dit werd ook beaamd in de gesprekken met de klankbordgroep en veel inspanningen zijn gepleegd om het tij te keren. De secundaire doelgroep (overige belanghebbenden en stakeholders) is makkelijker te bereiken. Een groot aantal partijen heeft onze boodschap opgepikt en weer doorgezet via eigen mediakanalen. Door gesprekken met partijen binnen en buiten de sport, zijn we gesterkt in de overtuiging dat het belangrijk blijft om ook in de toekomst de toegankelijkheid van sportaccommodaties onder de aandacht te brengen van het bredere publiek.

4.2 Leerpunten

Terugblikkend op het proces van uitvoering, kunnen we concluderen dat het project bij veel mensen en partijen energie heeft losgemaakt om het onderwerp toegankelijkheid onder de aandacht te brengen. De inbreng van de partners in de klankbordgroep heeft ervoor gezorgd dat kennis over toegankelijkheid, sportaccommodaties en de doelgroep van mensen met een beperking bij elkaar is gebracht. Dat is een belangrijke meerwaarde geweest in het project. Bij deze partijen zal ook na het project interesse blijven in het thema. Het verbeteren van de toegankelijkheid van sportaccommodaties speelt een rol in het verlagen van drempels voor sportdeelname van mensen met een beperking, een doel dat veel van deze partijen met elkaar gemeen hebben.

Het betrekken van een groot aantal partners bij het project heeft echter ook de projectuitvoering complexer gemaakt. Het betekende dat we geacht werden rekening te houden met ieders belangen en uitgangspunten. Zo is de doelgroep van mensen met een motorische beperking (bewegen) uitgebreid naar mensen met andere beperkingen (zien, horen, begrijpen). Een logische wens vanuit de gedachte om geen doelgroepen voor het project uit te sluiten. Deze beslissing heeft geleid tot een breder draagvlak voor het project, bij partijen buiten de klankbordgroep, maar heeft ook geleid tot een grotere complexiteit. Zowel op technisch vlak als in het gebruik en het verspreiden van de app. In de vragenlijst moesten we rekening houden met de diversiteit binnen de doelgroep. De app zelf moest minimaal toegankelijk zijn voor mensen met een visuele beperking. Het was zowel voor de appbouwers als de projectgroep van het Mulier Instituut en Foqus Consultancy een uitdaging om dat binnen de gestelde kaders te ontwikkelen, rekening houdend met de eisen van de personen in het testpanel die zich verantwoordelijk voelden voor de belangen van de eigen 'achterban'.

Het tot nu toe geringe aantal gebruikers en beoordelaars van de app leidt tot een situatie waar nog geen conclusies getrokken kunnen worden over de toegankelijkheid van de sportvoorzieningen in Nederland. Tijdens bijeenkomsten van de klankbordgroep en in gesprekken met het Revalidatiefonds is uitvoerig over de mogelijke oorzaken van de lage respons gesproken en over acties om die respons alsnog te vergroten. Een mogelijke reden is de lengte van de vragenlijst, die de basis vormt voor de beoordelingen binnen de app. Dit kan mensen afschrikken die verwachten een app in te vullen, die vergelijkbaar is met het waarderen van een restaurant of hotelkamer. In eerste instantie is voor de

uitgebreide lijst gekozen om recht te doen aan alle type beperkingen en soort accommodaties en om zo nauwkeurig mogelijk de knelpunten te kunnen benoemen. Voorgesteld is de app verder door te ontwikkelen met een mogelijkheid een accommodatie te beoordelen via een beknopte lijst, en voor geïnteresseerden de uitgebreide versie te behouden.

Een achterliggende oorzaak voor de lage respons ligt echter in het probleem om mensen met een beperking te bereiken met de boodschap eerst de app te downloaden en later daarmee beoordelingen te doen. Leden van de klankbordgroep beaamen allen dat dit geen eenvoudige klus is, zelfs voor partijen die in direct contact staan met de doelgroep. In het project is dit een onderschat probleem gebleken. Bovendien zullen het vooral sporters met een beperking zijn die zich aangesproken voelen om sportaccommodaties te beoordelen. Zij worden in hun sportbeoefening met mogelijke drempels geconfronteerd. De uitdaging is om deze mensen ervan te overtuigen dat het doorgeven van informatie over die drempels belangrijke informatie kan bieden voor mensen met een beperking die de stap naar sportdeelname nog moeten zetten. In de toekomst is het van belang veel directer met deze groep sporters te communiceren.

Het ontwikkelen van de app zelf was een intensief proces, waarin continu geschakeld werd met de appbouwers, eisen vanuit de klankbordgroep en het testpanel. Bij het ontwikkelen van de app is rekening gehouden met o.a. de gebruiksvriendelijkheid van de app (vragen moesten eenvoudig en snel te beantwoorden zijn), met de mogelijkheid achteraf de informatie te analyseren en te publiceren op een website, met diverse technische aspecten (werkt deze op verschillende besturingssystemen, spraakfunctie voor blinden), etc. Veel tijd is gestoken in afstemming, testen, aanpassen, opnieuw testen en het koppelen met gegevens uit de Database SportAanbod van het Mulier Instituut. De complexiteit van een dergelijk proces is voor het Mulier Instituut (en derden) een belangrijk leerpunt dat bij eventuele toekomstige projecten zeker niet onderschat mag worden.

We kunnen concluderen dat de tweeledige doelstelling van het project goed viel te combineren. Het combineren van de behoefte aan wetenschappelijke cijfers en inzichten enerzijds en het middels de app informatie verstrekken over sportvoorzieningen anderzijds, is een goed voorbeeld van (gelijktijdig) toegepast onderzoek. De samenwerking tussen ‘onderzoek’ en ‘technologie’ heeft nieuwe inzichten opgeleverd over het gebruik van apps in onderzoeken als deze en wordt als belangrijk bijproduct gewaardeerd.

4.3 Borging/visie op toekomst

Al tijdens de ontwerpfase is rekening gehouden met een mogelijke samenwerking of het samengaan van Sportdrempelvrij met de app van Uniek Sporten van het Fonds Gehandicaptensport, die het aanbod van aangepast sporten in kaart probeert te krijgen. Om deze reden is gekozen voor hetzelfde technologische platform als dat van de app Uniek Sporten. Bij publicatie van deze eindrapportage is daadwerkelijk besloten tot integratie van de beoordelingsfunctie van Sportdrempelvrij in het platform van Uniek Sporten en zijn het Mulier Instituut en het Fonds Gehandicaptensport een samenwerkingsverband aangegaan om dit te realiseren. Inzet is het samengaan van beide apps onder het platform van Uniek Sporten met een blijvende koppeling aan de Database SportAanbod van het Mulier Instituut. Door deze koppeling kan vanuit één platform de communicatie met de doelgroep worden geïntensiveerd en het gebruik van de beoordelingsmogelijkheid van sportaccommodaties worden bevorderd. Tegelijkertijd behoudt het Mulier Instituut de mogelijkheid om over de stand van zaken over toegankelijkheid van sportaccommodaties te rapporteren en daarmee bij te dragen aan het vergroten van de kennis over dit thema.

Het Mulier Instituut blijft als onderdeel van zijn kerntaak ontwikkelingen binnen de gehandicapten sport en het sportaanbod monitoren (via bestaande middelen) en zich inzetten voor meer kennis over toegankelijkheid van sportaccommodaties door mogelijkheden te onderzoeken om ook op alternatieve wijzen gegevens te verzamelen. Te denken valt aan:

- het opzetten van projecten met bijvoorbeeld gemeenten, brancheorganisaties, takken van sport, om met behulp van schouwlijsten accommodaties te beoordelen;
- het inventariseren van reeds beschikbare data over toegankelijkheid bij gemeenten, lokale gehandicaptenplatforms e.d. In het kader van de boekbijdrage (brancherapport Sportaccommodaties) is steekproefsgewijs gezocht naar toegankelijkheidsinformatie op websites van gemeenten. Daaruit maken we op dat deze informatie op verschillende plekken beschikbaar is;
- het bevorderen van onderzoek naar de ervaringen van verschillende stakeholders met toegankelijkheid, denk aan sportaanbieders, gemeenten, sportbonden, etc. door middel van afstudeeronderzoek.

Suggesties voor de doorontwikkeling van de app zijn de volgende:

- Een verkorte versie van app kan worden ontwikkeld, voor snelle beoordelingen via reviews. We bevelen Uniek Sporten aan om een beoordelingsoptie te ontwikkelen waarmee gebruikers snel en simpel via een geschreven review en maximaal vijf hoofdvragen een sportaccommodatie kunnen beoordelen.
- De beoordelingsfunctie zou eventueel toegankelijk gemaakt kunnen worden voor meer doelgroepen, waaronder beheerders van accommodaties of sportaanbieders, zodat het bereik groter wordt.
- We zijn voorstander van het ter beschikking stellen van de ontwikkelde vragenlijst als schouwlijst voor verschillende doelgroepen en sportaccommodaties. De schouwlijst kan overal worden gebruikt, resultaten zijn vergelijkbaar. Denkbaar is de schouwlijst juist per regio of gemeente in te zetten met behulp van zogenaamde 'sportbendes' (groepen personen met en zonder beperking) die op 'projectbasis' accommodaties beoordelen. Zo komt stapsgewijs meer informatie beschikbaar. De schouwlijst kan zowel met als zonder de ontwikkelde app worden gebruikt. Dit sluit aan bij de in het kader van Grenzeloos Actief te ontwikkelen regionale samenwerkingsstructuur.
- Aanvullend denken we aan een mogelijkheid om online ervaringen met toegankelijkheid te laten delen door diverse belanghebbenden. Niet iedereen heeft de beschikking over een smartphone.
- De website en app kunnen worden onderworpen aan een kritische toets voor wat betreft digitale toegankelijkheid.
- De communicatiestrategie kan specifiek worden afgestemd op sporters met een beperking en eventueel gebruikers van het platform Uniek Sporten.

Literatuur

Aller, H. van & Wenting, O. (2014). *Richtlijnen Toegankelijkheid Indoor Sportaccommodaties*. Bunnik: Stichting Onbeperkt Sportief.

Aller, H. van (2015). *Richtlijnen Toegankelijkheid Buitensportaccommodaties*. Bunnik/Houten: Stichting Onbeperkt Sportief/Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek (BSNC).

Ariëns, J. P. E., Draaijer, R., Essen, N. A. E., Joosten, T. A., Sloos, R. & Van Swinderen, E. C. (2008). *Handboek sportaccommodaties*. Arnhem, Nieuwegein: ISA Sport, NOC*NSF, Arko Sports Media BV.

Gemeente Zeist (2016). *Uitvoeringsprogramma sport- en Bewegvisie Zeist 2016-2020*. Gedownload van https://www.zeist.nl/fileadmin/bestanden/Documenten/Cultuur_en_recreatie/Sport/sportvisie/Uitvoeringsprogramma_sport_en_bewegvisie_Zeist_2016_2020.pdf

Heijden, A. von, Dool, R. van den, Lindert, C. van & Breedveld, K. (2013). *(On)beperkt sportief 2013. Monitor sport- en beweegdeelname van mensen met een handicap*. Utrecht/Nieuwegein: Mulier Instituut/Arko Sports Media.

Hollander, E.L. de, Milder, I.E.J. & Proper, K. (2015). *Beweeg- en sportgedrag van mensen met een chronische aandoening of lichamelijke beperking*. Bilthoven: RIVM.

Impelen, J. van (2016). *Volwaardig meedoen in de maatschappij, begint met volwaardige toegang (scriptie)*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Lindert, C. van, Jong, M. de & Dool, R. van den (2008). *(On)beperkt sportief. Monitor sportdeelname van mensen met een handicap 2008*. Nieuwegein/'s-Hertogenbosch: Arko Sports Media/W.J.H. Mulier Instituut.

Nederlands Centrum voor Totale Toegankelijkheid (2008). *Fysieke en sociale toegankelijkheid. Concrete voorbeelden*. Gedownload van <http://www.bouwcollege.nl/Collegeweb/czb/introductiecongres/toegankelijkheid.pdf>.

Ministerie van VWS (2015). *Kamerbrief over Gehandicaptensportbeleid. 23 april 2015*. Den Haag: Ministerie van VWS.

Rijksoverheid (2013). *Bouwbesluit 2012*. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwregelgeving/inhoud/bouwbesluit-2012>.

Scholten, V. & Lindert, C. van (2016). Hoofdstuk 11. Toegankelijkheid sportaccommodaties. In H. van der Poel, K. Wezenberg-Hoenderkamp & R. Hoekman, (red.), *Sportaccommodaties in Nederland. Kaarten en kengetallen* (pp. 286-308). Utrecht: Mulier Instituut.

VCP (2007). *Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid. Beknopte handreiking voor lokale belangenbehartigers*. Utrecht: Versterking CliëntenPositie.

Wijk, M. (2012). *Handboek voor toegankelijkheid*. Den Haag: BIM Media BV.

Bijlage B2.1 Belangrijkste opties in de vragenlijst

Typen sportaccommodaties

- Binnensportthal: bijvoorbeeld sportzaal, gymzaal, tennishal, squashcentrum
- Fitness-, Aerobics-, indoorcycling of vechtsportruimte
- Zwembad
- Buitensportveld- of park: bijvoorbeeld voetbalvelden of tennispark
- Atletiekbaan
- Golfbaan
- Manege
- Overige binnensportruimte
- Overige buitensportruimte

Typen nevenruimten

- Kleedruimte
- Toiletruimte
- Toeschouwer ruimte
- Horeca-, ontmoetingsruimte, kantine of clubruimte
- Balie, loket, receptie, kassa en desk

Typen sporten

- Aerobics/ steps
- Atletiek
- Badminton
- Bankdrukken
- (Rolstoel)Basketbal
- Honkbal/softbal
- Biljart/poolbiljart/snooker
- Boccia
- Boksen
- Bowlen
- Bowls
- Bridge
- Cricket
- Curling
- Dammen
- (Rolstoel)dansen
- Darts
- Denksport
- Duiksport
- Fietscrossen
- Fitness
- Goalball
- Golf
- Gymnastiek/turnen
- Handbal
- Handbike
- Handboogschieten

- Hardlopen/joggen/trimmen
- (Rolstoel)hockey
- Honkbal/softbal
- Jeu de boules
- Judo
- Kaartspelen
- Kaatsen
- Kano
- Karting
- Kegelen
- Klimsport/bergwandelen
- Koersbal
- Korfbal
- Midgetgolf
- Motorsport
- Paardensport
- Roeien
- Rugby
- Schaatsen
- Schaken
- Schermen
- Schietsport
- Showdown
- Skeeleren/skaten
- Skiën/langlaufen/snowboarden
- Sportinstuif
- Survival
- Squash
- Taekwondo
- Tafeltennis
- Tennis
- Touwtrekken
- Triathlon
- Vecht- en verdedigingssporten
- Veldvoetbal
- (Zit)volleybal
- Wandelsport
- Waterbasketbal
- Waterskiën
- Watersport/zeilen/surfen
- Wheelen
- Wheelchair rugby
- Wielrennen/mountainbiken/toerfietsen
- IJshockey
- IJssleeën/sledgehockey
- Zaalvoetbal
- Zwemsport
- Andere sportieve activiteit

Soorten adl-hulpmiddelen

- Stok, kruk, looprek, rollator
- Taststok
- Rolstoel handbewogen
- Electrische rolstoel
- Scootmobiel
- Aangepaste fiets
- Arm- of beenprothese
- Orthese (beugel of spalk)
- Hulphond
- Blindengeleidehond
- Gehoorapparaat of implantaat

Bijlage B2.2 Vragenlijst

App laad/opent

Helpt u mee om de toegankelijkheid van sportaccommodaties voor mensen met een beperking te beoordelen? Via Sportdrempelvrij kunt u uw ervaringen kwijt over wat al wel goed is geregeld bij sportlocaties en wat nog niet. De app is bedoeld voor mensen met een beperking in het bewegen, zien, horen of begrijpen. We verwerken de gegevens anoniem. Meer informatie over Sportdrempelvrij en de beoordelingen kunt u vinden op www.sportdrempelvrij.nl. Hartelijk dank voor uw hulp!

Lijst sportaccommodaties

Klik de sportaccommodatie aan die u wilt beoordelen.

Staat uw sportaccommodatie er niet bij? Voeg deze dan hier toe. Vul in:

1. Naam sportaccommodatie:
2. Wat voor soort sportaccommodatie is dit?
 - 1= Sporthal, sportzaal, gymzaal, tennishal, squashcentrum of atletiekhal (binnensport)
 - 2= Fitness-, Aerobics-, indoorcycling en vechtsportruimten (binnensport)
 - 3= Zwembad
 - 4= Sportvelden (voetbal, hockey, tennispark, etc.)(buitensport)
 - 5= Atletiekbaan(buiten)
 - 6= Golfbaan (buiten)
 - 7= Manege
 - 8= Overige binnensport
 - 9= Overige buitensport
3. Straat:
4. Postcode:
5. Plaats:

Uw profiel

De volgende vragen zijn bedoeld om uw profiel te bepalen. Hiermee krijgen we een beter beeld van de gebruikers van een sportaccommodatie en krijgt u de vragen die passen bij uw persoonlijke situatie.

6. Bent u een man of een vrouw?
 - ☐ Man
 - ☐ Vrouw
7. In welk jaar bent u geboren?

8. Op welke gebieden ervaart u een beperking? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Bewegen (motorisch)
- ☐ Zien (blind of slechtziend)
- ☐ Horen (doof of slechthorend)
- ☐ Begrijpen (verstandelijk of autisme)
- ☐ Geen

Deze vragenlijst is bedoeld voor mensen met een beperking.

9. Bent u op dit moment begeleider, ouder/verzorger of vertegenwoordiger van een persoon met een beperking en wilt u namens deze persoon een sportaccommodatie beoordelen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

10. Op welke gebieden ervaart uw naaste een beperking?

- ☐ Bewegen (motorisch)
- ☐ Zien (blind of slechtziend)
- ☐ Horen (doof of slechthorend)
- ☐ Begrijpen (verstandelijk of autisme)

11. Welk(e) adl-hulpmiddel(en) gebruikt u vanwege uw beperking? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

Info: Adl-hulpmiddelen zijn middelen die u helpen om algemene dagelijkse handelingen in het leven zo makkelijk en aangenaam mogelijk te maken. Voorbeelden van dagelijkse handelingen zijn eten en drinken, bewegen of aan- en uitkleden. Voorbeelden van adl-hulpmiddelen zijn een rolstoel, prothese, aangepast toilet, aankleedhulpstuk, etc.

- ☐ Ik gebruik geen hulpmiddel
- ☐ Stok, kruk, looprek, rollator
- ☐ Taststok
- ☐ Rolstoel handbewogen
- ☐ Elektrische rolstoel
- ☐ Scootermobiel
- ☐ Aangepaste fiets
- ☐ Arm- of beenprothese
- ☐ Orthese (beugel of spalk)
- ☐ Hulphond
- ☐ Blindengeleidehond
- ☐ Gehoorapparaat of -implantaat
- ☐ Anders

Vanuit welke rol beoordeelt u deze sportaccommodatie?

12. Ik kom hier als ...

- ☐ Sporter/deelnemer
- ☐ Toeschouwer
- ☐ Anders, namelijk:

13. Hoe sport u hier?
 - ☐ Op eigen gelegenheid
 - ☐ Georganiseerd/in groep/vereniging
14. Voor welke sport wilt u de accommodatie beoordelen?
(meerkeuzevraag)
15. Bent u al eerder in deze accommodatie geweest?
 - ☐ Ja
 - ☐ Nee

Bereiken: kan ik er komen?

16. Is de sportaccommodatie goed bereikbaar met het openbaar vervoer (bus, trein, tram of metro)?
17. Is de looproute naar de sportaccommodatie goed begaanbaar?
18. Is de looproute naar de sportaccommodatie voorzien van gidslijnen?
19. Zijn er gehandicaptenparkeerplaatsen vlak bij de sportaccommodatie aanwezig?
20. Is de sportaccommodatie vanaf deze parkeerplaats(en) goed bereikbaar?
21. Zijn er stallingsplekken aanwezig voor scootmobielen en/of aangepaste fietsen?
22. Wat is uw eindoordeel over de mogelijkheid om zelfstandig de sportaccommodatie te bereiken?
Geef een rapportcijfer van 1-10.¹⁸

Toegang: kan ik er in?

23. Is de hoofdingang van de sportaccommodatie goed vindbaar vanaf de openbare weg en voetpaden?
24. Is de hoofdingang van de sportaccommodatie vrij van drempels?
25. Is de deur van de hoofdingang van de sportaccommodatie breed genoeg?
26. Heeft de hoofdingang een deur die automatisch kan worden geopend?
27. Is de handmatige deur zelfstandig te gebruiken?
28. Is er een trap of hoogteverschil naar de hoofdingang van de sportaccommodatie?
29. Is er een goede hellingbaan aanwezig om de sportaccommodatie binnen te komen?
30. Is er een lift aanwezig om de sportaccommodatie binnen te komen?
31. Wat is uw eindoordeel over de mogelijkheid om de sportaccommodatie binnen te komen? Geef een rapportcijfer van 1-10

Betreden: kan ik me verplaatsen en de weg vinden?

32. Kunt u uw hulpmiddel (rolstoel, gehoorapparaat, enz.) veilig opbergen/stallen?
33. Zijn blindengeleidehonden of hulphonden welkom in de sportaccommodatie?
34. Is er voldoende ruimte in de hal en gangen om u ongehinderd te kunnen verplaatsen?
35. In hoeverre zijn looproutes in de sportaccommodatie goed begaanbaar?
36. Zijn looproutes voorzien van gidslijnen?
37. Hangen er tekst- of informatieborden in de sportaccommodatie?
38. Zijn de tekst- en informatieborden goed zichtbaar, leesbaar, gemakkelijk te begrijpen?

¹⁸ Bij de vragen waarbij door middel van een cijfer een eindoordeel wordt gevraagd van een thema, is telkens ruimte voor een toelichting.

39. Zijn handgrepen en deurklinken goed bedienbaar?
40. Zijn de deuren in de sportaccommodatie vrij van drempels?
41. Zijn de deuren in de sportaccommodatie breed genoeg?
42. Heeft de sportaccommodatie meer dan één verdieping?
43. In hoeverre zijn de trappen naar de andere verdieping(en) goed zichtbaar en bruikbaar?
44. Is er een lift aanwezig in de sportaccommodatie?
45. In hoeverre is de lift toegankelijk en bruikbaar?
46. Wat is uw eindoordeel over het betreden van de algemene voorzieningen van de sportaccommodatie? Geef een rapportcijfer van 1-10

Uitgang: kan ik eruit?

47. Zijn de nooduitgang(en) goed aangeduid en bruikbaar voor uw beperking?
48. Zijn er evacuatiestoelen zichtbaar aanwezig nabij elke trap? (om in geval van nood snel mensen te helpen afdalen)
49. Wat is uw eindoordeel over de mogelijkheid om de sportaccommodatie te verlaten? Geef een rapportcijfer van 1-10

Gebruiken: kan ik er sporten?

50. In hoeverre is het speelveld voor uw tak van sport aangepast aan de sportspecifieke eisen?
51. In hoeverre is de speelruimte en directe omgeving obstakelvrij?
52. Hoe beoordeelt u het binnenklimaat (temperatuur) van de sportruimte?
53. Zijn de sportvloeren geschikt voor rolstoelgebruik?
54. In hoeverre zijn de lijnen op de grond zichtbaar en duidelijk?
55. Is het speelveld prettig verlicht?
56. Hoe beoordeelt u de aanwezigheid van achtergrondgeluid of nagalm in de sportruimten?
57. In hoeverre zijn looproutes van de kleedkamer naar het speelveld voorzien van gidslijnen?
58. In hoeverre zijn de wanden achter de tennisbaan van voldoende contrast ten opzichte van de gele of witte tennisbal?
59. In hoeverre is de sportruimte en directe omgeving obstakelvrij?
60. Hoe beoordeelt u het binnenklimaat (temperatuur) van de sportruimte?
61. Zijn de sportvloeren geschikt voor rolstoelgebruik?
62. Is de sportruimte prettig verlicht?
63. Hoe beoordeelt u de aanwezigheid van achtergrondgeluid of nagalm in de sportruimten?
64. In hoeverre zijn looproutes van de kleedkamer naar de sportruimte voorzien van gidslijnen?
65. In hoeverre staan toestellen en apparatuur op voldoende onderlinge afstand zodat deze bruikbaar zijn?
66. In hoeverre zijn de vloeren vast, drempelloos, effen en aaneengesloten?
67. In hoeverre is het platform rond het zwembad vrij van obstakels?
68. Hoe beoordeelt u het binnenklimaat (temperatuur) van de accommodatie?
69. Is het zwembad prettig verlicht?
70. Hoe beoordeelt u de aanwezigheid van achtergrondgeluid of nagalm in het zwembad?
71. In hoeverre zijn looproutes van de kleedkamer naar het zwembad voorzien van gidslijnen?
72. Zijn er voorzieningen aanwezig om in het water te komen? (tillift, luie trap of liftbankje)
73. Hoe zijn deze voorzieningen te gebruiken?
74. Wat vindt u van de watertemperatuur?
75. In hoeverre is het mogelijk om in een aparte baan te zwemmen?
76. In hoeverre zijn de deuren en/of hekken vrij van drempels?
77. In hoeverre zijn deze deuren en/of hekken breed genoeg?

78. Zijn er verharde paden tussen de accommodatiegedeelten?
79. In hoeverre zijn de paden tussen de accommodatiegedeelten breed genoeg om elkaar te passeren?
80. In hoeverre zijn hekwerk en andere voorzieningen (bijv. doelpalen, tribunes) rond het veld of de baan contrasterend van kleur en vorm?
81. In hoeverre zijn looproutes van de kleedkamer en het clubgebouw naar de sportvelden of banen voorzien van gidslijnen?
82. In hoeverre zijn doorgangen en/of hekken vrij van drempels?
83. In hoeverre zijn deze deuren en/of hekken breed genoeg?
84. Zijn er verharde paden tussen de accommodatiegedeelten?
85. In hoeverre zijn de paden tussen de accommodatiegedeelten breed genoeg om elkaar te passeren?
86. Kan je gemakkelijk van de atletiekbaan op het middenveld komen?
87. In hoeverre zijn hekwerk en andere voorzieningen rond de atletiekbaan contrasterend van kleur en vorm?
88. In hoeverre zijn looproutes van de kleedkamer naar de atletiekbaan voorzien van gidslijnen?
89. In hoeverre zijn doorgangen en/of hekken naar en langs de golfbaan vrij van drempels?
90. In hoeverre zijn deze doorgangen en/of hekken voor (brede) rolstoelen, golfkarren, of paragolfers toegankelijk?
91. Zijn er verharde paden tussen de accommodatiegedeelten?
92. In hoeverre zijn de paden tussen de accommodatiegedeelten breed genoeg om elkaar te passeren?
93. Is de baan (inclusief 'greens') berijdbaar voor golf-rolstoelen?
94. In hoeverre zijn hekwerk, (water-)hindernissen en andere voorzieningen rond de golfbaan goed gemarkeerd/zichtbaar?
95. In hoeverre zijn looproutes van het clubgebouw naar de golfbaan voorzien van gidslijnen?
96. In hoeverre zijn doorgangen en/of hekken vrij van drempels?
97. In hoeverre zijn deze doorgangen en/of hekken breed genoeg?
98. Zijn er verharde paden tussen de accommodatiegedeelten?
99. In hoeverre zijn de paden tussen de accommodatiegedeelten breed genoeg om elkaar te passeren?
100. In hoeverre bieden deze paden toegang tot de stallen, dressuurbak en overige voorzieningen?
101. Is er een opstapperron of tillift aanwezig om op- en af te stijgen?
102. In hoeverre is de sportruimte voor uw tak van sport aangepast aan de sportspecifieke eisen?
103. In hoeverre is de sportruimte en directe omgeving obstakelvrij?
104. Hoe beoordeelt u het binnenklimaat (temperatuur) van de sportruimte?
105. Zijn de sportvloeren geschikt voor rolstoelgebruik?
106. Is de sportruimte prettig verlicht?
107. Hoe beoordeelt u de aanwezigheid van achtergrondgeluid of nagalm in de sportruimten?
108. In hoeverre zijn looproutes van de kleedkamer naar de sportruimte voorzien van gidslijnen?
109. In hoeverre zijn de deuren en/of hekken vrij van drempels?
110. In hoeverre zijn de deuren en/of hekken breed genoeg?
111. Zijn er verharde paden tussen de accommodatiegedeelten?
112. In hoeverre zijn de paden tussen de accommodatiegedeelten breed genoeg om elkaar te passeren?
113. In hoeverre zijn hekwerk en andere voorzieningen rond het veld of baan contrasterend van kleur en vorm?

114. In hoeverre zijn looproutes van de kleedkamer en het clubgebouw naar de sportvelden of banen voorzien van gidslijnen?
115. Wat is uw eindoordeel over de bruikbaarheid van de sportruimten? Geef een rapportcijfer van 1-10.

Gebruiken nevenruimten

116. In hoeverre is de kleedruimte toegankelijk (kom je erin)?
117. In hoeverre is de kleedkamer voldoende aangepast voor mensen met een beperking?
118. In hoeverre is de toegang tot de douchegelegenheid toegankelijk?
119. In hoeverre is de douche voldoende aangepast voor mensen met een beperking?
120. Is er in of bij de kleedruimte ten minste één 'aangepaste' toiletruimte aanwezig?
121. In hoeverre is deze toiletruimte bruikbaar?
122. Is er verder in de sportaccommodatie ten minste één 'aangepaste' toiletruimte aanwezig?
123. In hoeverre is deze toiletruimte bruikbaar?
124. Is er in de sportaccommodatie ten minste één 'aangepaste' toiletruimte aanwezig?
125. In hoeverre is deze toiletruimte bruikbaar?
126. Is er een ruimte voor toeschouwers, bijvoorbeeld tribunes, aanwezig?
127. In hoeverre kun je vanuit de toeschouwersruimte de wedstrijd goed volgen?
128. In hoeverre is de toeschouwersruimte toegankelijk (kom je er in)?
129. In hoeverre is er bij de toeschouwersruimte voldoende plaats voor rolstoelgebruikers?
130. Is er een horeca-, ontmoetingsruimte, kantine of clubruimte?
131. In hoeverre is de horecaruimte (kantine) toegankelijk (kom je er in)?
132. Is een gedeelte van de bar verlaagd?
133. Is er een informatiebalie, kassa, receptie of loket aanwezig in de sportaccommodatie?
134. Is er bij de balie of kassa een (met een pictogram geduide) ringleiding voor doven en slechthorenden?
135. Is het personeel bereid hulp te bieden?
136. Is er voldoende ruimte om hier met meerdere rolstoelen te zijn en te verplaatsen?
137. Zijn deze ruimten vanaf de hoofdingang door middel van gidslijnen bereikbaar?
138. Wat is uw eindoordeel over de bruikbaarheid van de nevenruimten? Geef een rapportcijfer van 1-10

Algehele toegankelijkheid

139. Wat is uw eindoordeel over de algehele toegankelijkheid van de sportaccommodatie? Geef een rapportcijfer van 1-10

Bedankt voor het invullen van de enquête. U slaat de enquête op door op de verzendknop te drukken. Indien u een e-mailadres invult zullen wij u alle resultaten doorsturen.

Bijlage B2.3 Evaluatieformulier testpanel

Project: Sportaccommodaties onbeperkt toegankelijk?

Fase: testfase app juli-sept 2015

1. Naam
2. Hoe vaak heeft u de app gebruikt om een sportaccommodatie te beoordelen?
3. Wanneer gebruikte u de app om een sportaccommodatie te beoordelen? Op de accommodatie? Thuis? Voor of na het sporten/bezoeken van de accommodatie?

App: eerste indruk & gebruiksvriendelijkheid

4. Wat was uw eerste indruk over het uiterlijk van de app (bijv. het logo, de kleuren)?
5. Heb je hier verbeterpunten op?
6. Hoe waardeert u de gebruiksvriendelijkheid van de app? Vindt u de app handig in gebruik met uw beperking?
7. Wat vindt u goed en minder goed hieraan?
8. Is het helder voor u hoe de app werkt? De eerste keer? De keren daarna?
9. In hoeverre voldoet deze app aan uw criteria voor een toegankelijke app?
10. Wat vindt u hier goed en minder goed aan?

Vragen: juist gesteld & volledigheid

11. Hoe waardeert u het doorlopen en invullen van de vragen in de app?
12. In hoeverre gaat u soepel door de vragen heen?
13. In hoeverre sluiten de vragen aan bij u, uw beperking en/of hulpmiddel(len)?
14. In welke mate zijn de vragen helder en duidelijk gesteld?
15. Wat vindt u van de volgorde van vragen?
16. Zijn er vragen die naar uw mening niet in de vragenlijst horen?
17. Welke aspecten van toegankelijkheid miste u in de vragenlijst?
18. Wat vindt u goed en minder goed aan de inhoud van de vragen in de app?
19. Welke verbeterpunten heeft u voor de volledigheid van de vragenlijst en de aansluiting van de vragen bij uw beperking?

Ervaringen met gebruik & waarde van de app

20. Wat is uw algemene oordeel over het gebruik van de app voor het beoordelen van sportaccommodaties?
Waardering in de vorm van vijf smileys. Daaronder blokje met toelichting.
21. Zou u de app aanbevelen aan kennissen/vrienden met (uiteenlopende) beperkingen om accommodaties te beoordelen? Waarom wel/niet?
22. Zou u de app aanbevelen aan kennissen/vrienden met (uiteenlopende) beperkingen als informatiebron? Waarom wel/niet?

Bijlage B3.1 Flyer Sportdrempeelvrij voor- en achterkant

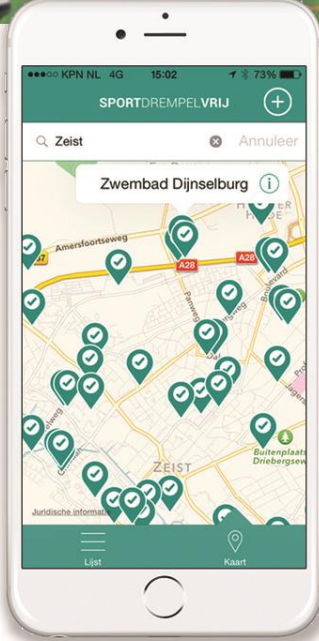
SPORTDREMPELVRIJ

Scan de QR-code en download de app gratis! (Apple & Android)

Beoordeel uw sportaccommodaties via de app!

Zijn uw sportlocaties drempeelvrij?

Sportdrempeelvrij wil de drempel om te sporten voor mensen met een beperking verlagen. Met de app van Sportdrempeelvrij kunt u altijd en overal sportaccommodaties vinden en op hun toegankelijkheid en bruikbaarheid beoordelen. Dit kan als sporter, toeschouwer of vrijwilliger.

Bekijk de beoordelingen in de app of op de website: www.sportdrempeelvrij.nl

SPORTDREMPELVRIJ

www.sportdrempelvrij.nl

www.facebook.com/Sportdrempelvrij

www.twitter.com/SportdrempelApp

Bijlage B3.2 App Sportdrempelvrij in de media

Regio TV	- RTV Utrecht	1
Radio	- NOS Radio 1 journaal	2
	- RTV Utrecht	
Krant	- AD/UN	1
Digitale artikelen	- UWV Perspectief	33
	- Nieuws over leesbeperkingen	
	- SupportBeurs	
	- KNLTB Centrecourt (twee keer)	
	- ANGO	
	- Gehandicaptenraad Groningen	
	- Alles is Toegankelijk	
	- Vereniging Sport en Gemeenten	
	- Sport & Strategie	
	- Zorg Verandert	
	- VSU	
	- BOSK	
	- Gehandicaptenplatform Gorinchem	
	- Sportzaken.pro	
	- MobileDoctors	
	- FysioActueel	
	- Week van de Toegankelijkheid	
	- ZwemRecreatie	
	- Ieder(In)	
	- Supportmagazine	
	- Gehandicaptenbelangen Houten	
	- Ugids	
	- Revalidatiefonds	
	- Platform Gehandicaptenbeleid Voorschoten	
	- LOC Zeggenschap in zorg	
	- 's Heeren Loo Zorggroep	
	- Allemaal Digitaal	
	- Nationale Zorggids (twee keer)	
	- MEE Rotterdam	
	- SportNext	
	- ASF	
Hardcopy artikelen	- SPORT Bestuur en Management	4
	- Sport FM	
	- Gemeente Valkenburg aan de Geul (lokale bladen)	
	- Gemeente Zeist (uitvoeringsnota)	
Nieuwsbrieven	- BSNC	13

	- Gemeente de Ronde Venen - SportFM - Maastricht voor iedereen - Scouters - SportknowhowXL - Sport.nl - Sport & Strategie - Vlaardings Overleg Revalidatie - Gehandicaptensport Nederland - Sportservice Noord-Holland - GOW Welzijnswerk - Platform Gehandicapten Weert	
Websites	- BSNC - Scouters - Kim van Iersel - Sport Innovator - Gemeente Amsterdam - VV Berg - Ouder worden met een beperking - Oogvereniging - Heel Den Haag Sport - CASA Reade - Iedereen Actief	11
Nieuwsberichten Mulier Instituut		5

Bijlage B4.1 Resultaten project per fase

Fase	Resultaten	Toelichting
Fase 1: Vorbereiding	1. Kick-off bijeenkomst 2. Werven deelnemers testpanel 3. Vaststellen indicatoren toegankelijkheid 4. Bouwen app	26 mei 2015 Bekendmaking via media, 29 deelnemers Besproken tijdens bijeenkomsten klankbordgroep en testpanel. Vastgelegd in vragenlijst. Downloadbare app voor testfase
Fase 2: Interne testfase	1. Testen app door testpanel 2. Interne evaluatie app + rapportage 3. Verder ontwikkelen app voor landelijke verspreiding 4. Communicatieplan	Bekendmaking start testfase via media, testperiode sept-aug 2015 Deelnemers testpanel zijn bevraagd via evaluatieformulier, zijn gebeld en gemaild. Geen rapportage, wel terugkoppeling in bijeenkomst klankbordgroep Doorontwikkelde app, downloadbaar per oktober 2015 Communicatieplan doorgesproken met klankbordgroep, acties gepland en uitgevoerd via o.a. sociale media.
Landelijke kick-off	Landelijke kick-off app via publiekscampagne	Bekendmaking lancering tijdens Week van de Toegankelijkheid
Fase 3: Landelijk gebruik app	Landelijke inzet app Optimaliseren app Opstellen eindrapportage	App wordt gebruikt. Ervaringen teruggekoppeld aan klankbordgroep. Enkele leden testpanel nogmaals gebeld. Media-aandacht (filmpje RTV Utrecht, radio-uitzending NOS Radio 1 journaal). Niet actief gefilmd of ervaringen verspreid. Wel opdracht tot afstudeeronderzoek om ervaringen mensen met een beperking met toegankelijkheid op te tekenen. Communicatie acties lopen door. App na lancering niet verder aangepast in overleg met klankbordgroep. Wel tijdens klankbordgroep bijeenkomsten opties voor doorontwikkeling besproken. Doorontwikkeling beoogd na borging. Eindevaluatieverslag
Fase 4: borging/ implementatie	Gesprekken over toekomstig beheer Overdracht beoordelingsfunctie Sportdrempelvrij naar app Uniek Sporten	Samenwerking Mulier Instituut en Fonds Gehandicaptensport gerealiseerd m.b.t. integratie Sportdrempelvrij in Uniek Sporten.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl